PAZARTESİ
3 TEŞRİNİEVVEL 1932
7 inci sene No. 2388
NUSHASI 5 KURUŞTUR

Milliyet

Sahip ve Başmuharriri
Siirt Meb'usu MAHMUT
Umumî Neşriyat ve Yazı Müdürü
ETEM İZZET

Dil Kurultayı dün en hararetli gününü geçirdi: Ileri ve geri fikirler karşı karşıya çarpıştılar.

Türkiyede: Kahve meselesi, Şeker meselesi.

Memlekette başlı başına bir şeker meselesi, kahve meselesi vardır. Her ikisi de efkârı umumiyeyi çok alâkadar ediyor. Çünkü halkın kesesine, midesine, sıhhatine, zevkine dokunan istihlâk maddeleridir. Senelerden beri kahve ve şeker için harice verdiğimiz paranın mikdarı korkunç bir yekûn tutar. Bu parayı bugüne kadar hiç duymadan, acımmadan verdik, durduk. Şimdi ciddî bir zaruret ve ihtiyaç önünde biraz duraklamağa mecburuz.

Türkiyede şeker meselesi, artık büyük bir mesele olmaktan çıkmıştır. Çünkü bu ince ve güç işi; kendi vasıta ve ihtisasımızla başarıyoruz. Memlekette mevcut iki yerli fabrika; memleket ihtiyacının üçte birini veriyor. Üçte ikisini hariçten getirteceğiz. Fakat hariçten bu şekeri memlekete getirtecek olanlar, ayni mikdarda memleket mahsulünü de harice satmağa mecburdurlar. Bu mecburiyet tatbik ediliyor.

Şu noktayı da ilâve edelim: Bugün hariçten hiç şeker getirtmemek, şeker istihlâkâtımızı dahilde yetiştirmek imkânı da mevcuttur. Ecnebi sermayesine hacet kalmadan; sırf millî sermaye ve ihtisas ile memleketin mühtaç olduğu fabrikaları kurmak işten değildir. Memlekte iş bulmak, köylülerine buğday ve hububattan başka bir ziraat sahası açmak gayesini güden hükûmet; muhakkak ki, bu imkândan istifadeyi de düşünecektir. Onun içindir ki, Türkiyede şeker meselesine halledilmiş nazarile bakılabilir.

Kahve meselesine gelince; öyle değildir. Türkiyede istihlâk edilen kahvenin yüzde yetmiş beşi Brezilyadan geliyor. Yüzde yirmi beşini de, transit suretile başka memleketlerden, hakikatte ise yine Brezilyadan alıyoruz. Demek ki; kahve için Türkiye Brezilyan'nın sadık, devamlı bir müşterisi olmuş.. Bir asırdan beri böyle devam etmiş.. Altınlarımız Cenubî Amerikanın bu uzak memleketine akıp gitmiş.. Hâlâ da akıp duruyor...

Buna mukabil, acaba Brezilya bize ne vermiş, ne veriyor?

Buna verilecek cevap; kocaman bir hiçten ibarettir. Memleketin ticaret müvazenesini, tediye müvazenesini tutturmak için bu kadar uğraştığımız şu sıralarda ayni vaziyeti idame ettiremeyiz. İktısat vekilinin bu mesele ile meşgul olduğundan haberdar bulunuyoruz. Ancak mesele, biraz daha sür'ati, hareketi icap ettiren bir mahiyettedir. Brezilya; bize sattığı kahvenin değerinde memleket mahsulünden meselâ halı, zeytinyağı, zeytin.. ilh.. gibi mallar alabilir. Brezilya, buna razı olmazsa kahvemizi başka bir memleketten, meselâ İspanyadan bile satın almak mümkündür. Bu tedbir, belki alâkadarları, biraz da müstehlikleri üzebilir. Fakat memleketin umumî menfaati, halkın selâmeti mevzuu bahsolduğu yerde her şey susar. Esasen bu ihtimal de varit değildir. Şeker, kahve, çayın bir elden idaresi hakkında hükûmetin elinde malûm olan kanun bulundukça ihtikâra, suiistimale meydan verilmez. İktısadî meselelerimizi, ihracat mallarımızı birer birer ele alarak pratik ve radikal bir surette halle çalışan muhterem İktısat vekilinin; kahve meselesine de en doğru, en faydalı bir hal şekli bulacağına emin bulunuyoruz.

Siirt meb'usu
MAHMUT

Dün Kurultayda Hüseyin Cahit Beyin tezi şiddetli münakaşalar uyandırdı..

"Dilde insan iradesi bir şey yapamaz, dil kendi tabiî tekâmülünü takip eder,, demenin bir mantık oyunu olduğu, insan iradesinin dile istikamet verdiği kat'î delillerle ispat edildi

Abdülhak Hamit ve Sami paşa zade Sezai Beyler yeni dil hareketine candan taraftar olduklarını mektuplarile bildirdiler. Samih Rifat Bey Hüseyin Cahit Beyin tezatlarını ve ric'atlerini birer birer meydana koydu ve bütün gençlik ileri inkılâp taraftarlığını hararetle gösterdi..

Kurultayın dünkü toplanması pek hararetli geçti.

Bu toplanmada eski edebiyat nesilleri üstatları söz söyliyeceklerdi. Bu haber merak uyandırmıştı.

Söze Faik Ali Bey başladı. Bunu Hüseyin Cahit Bey takip etti. Serveti Fünuna mensup iki edibin sözleri, işi tekâmüle bırakmak, tabiati zorlamamak, cereyanın kendi kendine yürümesini beklemek gibi fikirleri ileri sürüyordu.

İnkılâp ateşile yanan, ileri hamle iştiyakı duyan Kurultayın büyük ekseriyeti bu fikirlerden büyük bir heyecan duydu. Bu heyecan adeta sarî bir şekil aldı. Hüseyin Cahit Bey tezini bitirir bitirmez, bütün ileri fikir taraftarları söz isteme müsabakasına giriştiler.

Gençler, edebiyat tarihinde ileri gidişin hararetli taraftarı sandıkları Hüseyin Cahit B. in soğuk kanlı bir determinizm ile inkılâpta geri duruşunu adeta hayretle karşılamışlardı. Bütün salonda bu hayretin uyandırdığı duygular uçuşuyor gibiydi.

Hasan Âli, Ali Canip, Fazıl Ahmet, doktor Şükrü, Sadri Etem, Namdar Beyler biribiri ardınca Hüseyin Cahit Beye cevap vermeğe atıldılar. Hepsinin içinden coşan hamle ateşi sözlerinde inikâs ediyordu.

Hüseyin Cahit Bey, bu hamlelerin nasıl bir gençlik ateşinden doğduğunu anlayamadığını söyledi. Bir zamanlar kendisi de ileri hareket için geriye bağlı olanlarla döğüşürken ayni hamle ve ateşle davrandığını unutmuş gibiydi. Bununla beraber, gençliğin galeyanı ve ilmin doğruluğu önünde geri çekilme lüzumunu hissetti. Cevap şeklindeki beyanatı, ilk iddialardan bir çoğunun geri alınması mahiyetinde idi.

Samih Rifat Bey bu rücum iddiasına cevap olarak Hüseyin Cahit Beyin tezatlarını ve ric'atlerini birer birer meydana koydu ve bütün gençlik ileri inkılâp taraftarlığını hararetle gösterdi.

Hüseyin Cahit B. şiddetli tenkitlerle karşılanan noktai nazarını ifade ediyor

zah ve meseleyi en ilmî noktalardan tahlil edince, kurultayda ilk defa kendini gösteren durup bekleme zihniyeti de yere serilmiş oldu.

Müzakere tafsilâtını aşağıya yazıyoruz:

Kurultayın ilk açılışı

Dil kurultayının altıncı toplanışı, dün Dolmabahçe sarayında Gazi

(Devamı 6 ıncı sahifede)

Şairlazam Kurultaya geliyor

Celâl B. in Tetkikleri

İktısat Vekili dün de fabrikaları gezdi

İktısat vekili Celâl Bey dün halen Sanayi ve Maadin bankası tarafından idare olunan Devlet fabrikalarını ziyaret ederek tetkikatla meşgul olmuştur. Celâl Bey dün öğleden evvel motörle Beykoza giderek Beykoz kundura fabrikası ve deri kısmını gezmiş ve fabrikaya ait malûmat almıştır.. Buradan Bakırköyüne geçen Vekil Bey Bakırköy bez fabrikasını

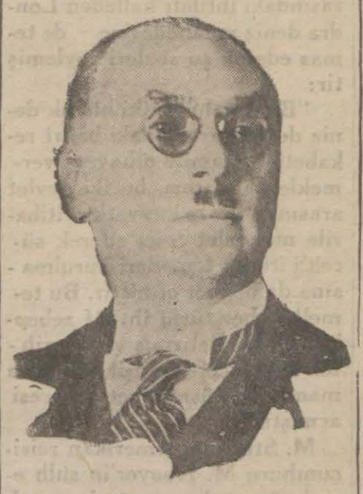

ziyaret ettikten sonra otomobille bankanın Bahçekapıdaki Yerli mallar pazarına gelmiştir. Celâl Bey Yerli mallar pazarının her kısmını ayrı, ayrı gezmiş ve eşya

(Devamı 2 inci sahifede)

Yunanistanda Zelzele

Gazi Hz. ile İsmet Pş. ve Dahiliye Vekilinin telgrafları

ANKARA, 2 (A.A.) — Yunanistandaki zelzele felâketi dolayısile Reisicümhur Gazi Mustafa Kemal hazretlerile Yunan Reisicümhuru M. Zaimis, Başvekil Paşa hazretlerile Başvekil M. Venizelos ve hariciye vekâleti vekili Tevfik Rüştü Beyle Yunan hariciye nazırı M. Mihalakopulos aralarında aşağıdaki telgraflar etati olunmuştur.

"Zelzelenin Yunanistanda tevlit ettiği felâket haberini büyük bir teessürle aldım. Yunan milletinin uğradığı zayiattan dolayı taziyetlerimi ve bu çetin imtihanda Yunan milletine karşı duyduğum derin samimiyeti zatıâlilerine arzederim.

Gazi M. Kemal

Zelzele felâketinin bizde uyandırdığı acıya lûtfen vaki olan iştiraklerinden dolayı fevkalâde mütehassisim. Yunan milletinin

(Devamı 2 inci sahifede)

İş bankası cam ve kâğıt fabrikaları yapıyor

İdare meclisi toplandı ve banka erkânı arasında bazı değişiklikler yaptı..

Umum müdürlük vekilliğine Muammer, İstanbul müdürlüğüne Yusuf Ziya Beyler tayin edildi..

İş Bankasının İdare Meclisi içtima etmiştir. Bu içtimada Bankanın cari işleri etrafında müzakere ve kararlar alındıktan sonra müdürlükler arasındaki bazı tebeddüller, tayinler tasvip olunmuştur. Bu değişilikler şunlardır:

Müdürü umumi vekilliği

Mahmut Celâl Beyin İktisat vekâletine geçmesi üzerine bankanın müdürü umumî vekâletine İstanbul şubesi müdürü Muammer Bey tayin olunmuştur.

Muammer Bey birkaç gün sonra Ankaraya gidecektir. İstanbul şubesi müdürlüğüne Ankara merkez müdürü Yusuf Ziya Beyin, Ankara merkez müdürlüğüne de bankanın müfettişlerinden ve eski müdürlerinden Osman Nuri Beyin getirilmesi takarrür etmiştir.

İstanbul şubesi müdür muavinliğine de ikinci müdürlerden ve kıymetli bankacılarımızdan Nejat Bey terfi'an tayin edilmiştir.

İştirak bürosu ve Hamit B.

İş Bankasının doğrudan doğruya idare ettiği ve yahut az veya çok miktarda hissedar olduğu birçok şirketler, fabrikalar vardır. Bunların bir merkeze raptı, bu müesseseler arasında ahenk, ve irtibat temini için bir büroya bağlanması faydalı görülmüştür. Bu maksatla kurulacak iştirak bürosunun başına bankanın umumî kâtibi Hâmit beyin getirilmesi kararlaşmıştır. Bankanın mevcut mühendis ve mütehassıslarından başka teşkili tasavvur olunan bu iştirak bürosuna daha bazı mühendis ve mütehassıslarm da alınması esas itibarile kabul edilmiştir.

Baş müfettişlik

Evvelce İş Bankası Ankara merkez müdürü iken hastalanan, tedavi için Avrupaya giden ve şimdi tamamen iyileşen Sami Bey; başmüfettiş olarak bankanın teftiş işlerini idare edecektir.

Bankanın hariçteki Hamburg ve İskenderiye şubelerinin muamelâtı da Başmüfettişlik bürosuna bağlanacak, bu şubelerin muamelâtile de Sami Bey meşgul olacaktır.

Yusuf Ziya ve Muammer Beyler

Umumî kâtiplik

Hâmit Beyden açılan banka umumî kâtipliğine senelerden beri umumî kâtiplik muavinliğini liyakatle yapan Baki Bey tayin edilmiştir.

Cam ve kâğıt fabrikaları

İş Bankasının Zonguldakta kurduğu kömür şirketinin müdür muavini Kâzım Bey, Ankara merkezine nakledilmiştir. Evvelce iki buçuk sene kadar İstanbul Sanayi müdürlüğünü yapan Kâzım Bey, Ankarada bankanın sanayi işleri üzerinde, teknik sahalarında çalışacak, sonra da yakında kurulması düşünülen cam ve kâğıt fabrikalarının idaresi kendisine verilecektir.

Kurtuluş bayramını tes'it için bir proğram hazırlayan komisyon içtima halinde

İstanbulun kurtuluşu nasıl tes'it edilecek?

O gün büyük ve parlak merasim yapılacaktır.

Hazırlanan proğramı neşrediyoruz..

Dün belediyede, reis muavini Hâmit Beyin riyasetinde muhtelif müessasat mümessilleri içtima ederek, 6 teşrinievvel kurtuluş bayramında yapılacak merasim programı hakkında görüşmüşler ve program tesbit edilmiştir. Bayramın bu sene fevkalâde olması için geçen seneki programda bazı tadilât da yapılmıştır. Ordumuzun İstanbula girdiği saat olan onda şehrin muhtelif yerlerinden toplar atılacak ve bütün vesaiti nakliye, yolcular, herkes olduğu yerde iki dakika durarak istiklâl harbinde şehit düşen askerlerimizin hatıralarını hürmetle anacaklardır. Her sene kurtuluş bayramı gününde saat onda toplar atılıyor ve herkesin iki dakika olduğu yerde durması programda kaydediliyorsa da buna riayet edilmemektedir. Bu sene bütün vesaiti nakliyenin ve yolcuların saat tam onda durmaları için polise mühim bir tamim yapılmıştır.

Dün tesbit edilen İstanbul kurtuluş bayramı programı aynen şudur:

1 — Her sene İstanbulun kurtuluş bayramının yıldönümüne tesadüf eden teşrinievvelin altıncı günü merasimle tes'it olunur.

2 — O gün bütün resmî ve hususî binalar, ticarethaneler, vapurlar, tramvaylar gündüz bayraklarla donatılacak ve gece fenerlerle aydın

(Devamı 2 inci sahifede)

İstanbul limanındaki emniyetsizliği giderecek tedbirler alınıyor

Liman U. Müdürlüğü yapılıyor

Aldığımız malûmata nazaran Hükûmetçe İstanbul limanının idare tarzında bazı mühim tadilât derpiş edilmektedir.

Bugün memleketimizin en mühim kapısı olan İstanbul limanının idarî noktai nazardan hali hakikaten pek fenadır. Liman şirketi, ticareti bahriye, liman reisliği, rıhtım şirketi, köprüler dolayısile Belediye ve daha bir çok hususî şirketler liman işlerine karışmaktadırlar. Yaptığımız tahkikata nazaran muhafaza umum kumandanı Seyfi paşa şehrimizde yaptığı tetkikatın neticesinde vermiş olduğu raporda bilhassa bu noktaya işaret etmiş ve bu kadar müteaddit ve karışık eller tarafından idare edilen limanda emniyet olamıyacağını, hazine hakkının zıyaa uğrıyacağını ilâve etmiştir.

İktısat vekâleti de ayni mevzuu tetkik ederek bu neticeye varmıştır. Mevsuk istihbaratımıza nazaran liman işlerile meşgul bütün idareler tevhit edilerek "İstanbul limanı umum müdürlüğü" tesis edilecektir. Bu idarenin başına Hamdi Beyin getirilmesi kuvvetle muhtemeldir.

İstanbul limanı hakkındaki noktai nazarını bir raporla bildiren Seyfi Pş.

93 felâketi Ve İgnatief

Milliyetin yeni tarihî tefrikası

Yakın tarihin en acıklı hatıralarından biri de 93 felâketleridir. O zamanki Osmanlı İmperatorluğunun elinden bütün Tuna boyunun gitmesine sebep olan bu felâketli harbin facialarını daha evvelden başlamıştı. Harbi hazırlıyan ve Ayastefanos muahedesine bağlıyan Rus diplomatı İgnatief'in bütün bu macerada pek mühim bir rolü vardır. İgnatief'in yalnız Rusça'da çıkan hatıralarından ve o devirleri yaşamış ricalin biraktıkları yadigârlardan toplanarak yazılmış olan bu eseri yakında Milliyet tefrikaya başlayacaktır.

Milliyet'in memleket menfaatlerinin inkişafı yolundaki hizmeti..

Sanayi birliğinin dünkü içtimaı ve alkışlar arasında ittifakla kabul edilen bir takrir

Sanayi Birliği heyeti umumiyesi dün fevkalâde bir içtima yapmıştır.

Bu içtimada 27 temmuz 932 tarihli resmî gazete ile neşredilen teşviki sanayi kanununun 41 inci maddesine mülhak mevaddı iptidaiye cedvelindeki maddelerin alâkadar müesseselere sureti tevzii hakkında görüşülmüştür. Neticede bir senelik olan bu cetvelin uzun bir mesaî devresine ihtiyaç gösteren sınaî müesseselere fazla nafi olamıyacağı ve her halde Gümrük tarife kanununun bir an evvel tanzim ve tatbiki suretile memleket sanayiinin müşkülâttan kurtarılması neticesine varılmıştır.. Bu tadilât yapılıncıya kadar mevcut maddei iptidaiye listesinin yüzde 50 nisbetinde müstacelen fabrikalara taksimi suretile fabrikaların çalışmasının teminini İktısat vekâletinden temenni edilmesine karar verildi.

Bu sırada riyasete 50 fabrikatörün imzasını taşıyan bir takrir verilmişti. Bu takrir memleketin temini inkişaf ve menafii yolundaki neşriyatında her zaman en ileri ve doğru yolu takip etmiş olan "Milliyet" e fabrikatörlerin içten gelen memnuniyet ve şükranlarının bir tezahürü idi.

Bu takrir alkışlarla ve müttefikan kabul edilerek içtimaa nihayet verildi.

İstanbulun kurtuluşu nasıl tes'it edilecek

(Başı 1 inci sahifede)

latılacaktır.

3 — Bu merasim askerî kıtaat, mektepler, cemiyetler ve halkın iştirakile olacaktır.

4 — Merasim geçidine iştirak edeceklerin isim ve geçiş sıraları şöyle dir:

A — Motosikletli polisler.
B — Askerî bando.
C — Harbiye, Tıbbiye, Deniz harp mektepleri, Kuleli, Maltepe askerî liseleri.
Ç — Bir piyade taburu.
D — Bir süvari bölüğü.
E — Bir topçu taburu.
F — Bir muhabere bölüğü
G — Şahir bandosu.
H — Polis müfrezesi.
I — İtfaiye.
J — Darülfünun.
K — Mekteplerin izcileri.
M — Liseler talebeleri.
N — Kahvehane müzikası
D — Esnaf cemiyetleri.

5 — Merasime girecek kıtaat ve askerî mektepleri Kolordu, Darülfünun ve Darülfünun Eminliği, sivil mektepleri Maarif müdürlüğü, cemiyetleri Ticaret müdürlüğü, diğer kıtaatı mensup oldukları makamlar hazırlayacaklardır.

6 — Merasim şöyle olacaktır:

A — Merasim geçidine iştirak edecekler tam saat onda Sultanahmet meydanında toplanmış bulunacaklardır. Teşrinievvelin altıncı günü Kolordu kumandanının Sirkecide İstanbul toprağına ayak bastığı tam saat onda Kolordu kumandanlığından tayin edilecek mevkilerden yirmi bir para top atılacak ve ilk top sesi duyulduğu zaman limanda bulunan büyük, küçük bütün vapurlar düdüklerile merasimi tes'it edeceklerdir. Halk ve kara ve deniz nakliye vasıtaları iki dakika oldukları yerde duracak, İstanbulu bu saadete kavuşturan şehitleri tahattur ve takdis edeceklerdir. Onu beş geçe kıt'alar yürüyüş sıralarına göre Sultanahmet meydanından hareket edeceklerdir.

B — Tramvay yolu ile Alemdar — Salkımsöğüt, Reşadiye — Taksime gidilecek ve Kolbaşı Cümhuriyet meydanında tribünün yanın da duracaktır.

C — Kıtaatın vürudundan sonra belediye Cümhuriyet abidesine bir çelenk koyacaktır. Çelenk şu suretle konacaktır. Bir müfreze polis saf nizamında cephesi tribüne karşı olmak üzere bulunacak ve selâm va ziyeti alacaktır. Bu sırada çelenk vazolunacak ve onu müteakip Harbiye mektebi müzikası tarafından İstiklâl marşı çalınacaktır. Bade Darülfünun namına müderrislerden, gençlik namına Ali mektep talebesinden ve şehir namına Şehir meclisi azasından birer zat tarafından birer nutuk söylenecektir.

Nutuklardan sonra, Deniz kumandanlığının işareti üzerine kıtaat ayni sıra ile tribünde bulunacak olan Kolordu kumandanının önünde geçit resmi yapacaklardır.

7 — Geçit resmine geleceklerin Sultanahmetteki içtimalarının yürüyüş sıralarını, resmi geçidin intizamını ve kıtaatın duruş ve hareketini temine merkez kumandanı memurdur.

8 — Yollarda, Cümhuriyet meydanında intizam ve inzibatın teminine de Eminönü ve Beyoğlu kaymakamları memurdur. .

9 — Merasim alayının güzergâhında tramvay arabaları bulundurulmayacaktır.

10 — Cümhuriyet meydanında münasip vüs'atte bir tribün ve nutuk söylenecek sergiyi Beyoğlu kaymakamlığı hazırlayacaktır.

11 — Tribünde İstanbulda bulunan meb'uslar, vali ve belediye reisi, Şehir meclisi azaları, erkân ve ümerayi askeriye, rüesayi mülkiye, belediye erkânı, darülfünun erkânı, maarif erkânı, siyasî fırka rüesası, hayır ve meslek cemiyetleri rüesası, banka ve esnaf cemiyetleri rüesası bulunacaklardır.

12 — Öğleden sonra on altıda belediye reisi ve şehir meclisi azasından, cemiyetler mümessillerinden ve fırka rüesasından seçilecek birer heyet Kolordu merkezine gidecek Kolordu kumandanına halkın ordumuza olan şükran hislerini bildirecektir.

13 — Merasime davetli olanlar için kıyafet jaket asayi ve silindir şapkadır.

14 — Gece Cümhuriyet meydanında şehir bandosu, Beyazıt meydanında askerî bando çalacak ve bu meydanlarda, Üsküdarda Donmancılar parkında belediye tarafından havayi fişenkler attırılacaktır.

15 — Programın gazetelerle ilânı davetiye yerindedir.

16 — Programın takip ve tatbikinin temini belediye riyasetine aittir.

Altı teşrinievvel akşamı İstanbul belediyesi Perapalas otelinde ordu mümessillerine ve sair zevata (250) kişilik bir ziyafet verecektir.

Yunanistanda Zelzele

(Başı 1 inci sahifede)

de tamamen iştirak etmekte olduğu çok samimi teşekkürlerimin kabülünü zatıâlilerinden rica ederim.

Aleksandr Zaimis

"Memleket içerilerinde yapmakta olduğum seyahat esnasında çok elim neticeler tevlit eden zelzele yüzünden dost Yunan milletinin uğradığı acı felâketi büyük yeisle haber alıyorum. Derin ve dostane hissiyatımı zatıâlilerine çok samimi taziyetlerimle birlikte arzederim.

İsmet

"Müthiş zelzele felâketi dolayısile tarafı âlilerinden sarfolunan samimî sözler beni çok müteheassis etti. Bu derece elim bir akıbetin kurbanları hakkında lûtfen izhar olunan hissiyatın bence hususî bir kıymeti vardır. Derin minnettar ve dostluk hislerime itimat buyurulmasını zatıâlilerinden rica ederim.,,

Venizelos

Yunanistandan gelmekte olan acı haberlerden çok müteessirim. Yunan milletinin uğradığı ve büyük bir dostlukla iştirak ettiğim tamir edilmez zayiattan zatıâlilerine derin taziyetlerimi ve çok samimî hislerimi arzederim.

Şükrü KAYA

"Yunan milletinin matemine iştiraklerinden dolayı fevkalâde minnettarım. En samimî teşekkürümün kabulünü zatıâlilerinden rica ederim.,,

Mihalakopulos

Celâl B. in Tetkikleri

(Başı 1 inci sahifede)

fiatleri, mevaddı iptidaiyesi hakkında izahat almıştır.

İktısat vekili Bey pazardan ayrılırken fiatlerin ucuz olduğunu fakat reklâma çok ehemmiyet verilmesi lâzım geldiğini beyan etmiştir. Vekil Bey buradan Defterdarda Feshane fabrikasına gitmiş ve fabrikada geç vakite kadar kalarak bütün kısımlar gezmiştir. Celâl Beye bu ziyaretleri esnasında Banka umum müdürü Sadettin ve müdür muavini Sami Beyler refakat etmiştir.

İktısat vekili Celâl Beyin emrile Ticaret müdürlüğü tarafından kahve ve çay piyasası hakkında yapılan tetkikat dün neticelen

HARİCİ HABERLER

M. Stimsonun Bir nutku

Mançuri meselesi ve Londra deniz muahedesi

FİLADELFİA, 2 (A.A.) — Amerika hariciye nazırı M. Stimson, Lytton raporunun neşri arifesinde Mançuri meselesi hakkında bir nutuk söylemiştir.

M. Stimson, şimdiki buhranın Amerikan menafiine ağır bir darbe indirmekle kalmayıp büyük sulh muahedelerinin tesir ve ehemmiyetini de tehlikeye düşürdüğünü söylemiş, şark memleketlerindeki büyük piyasaların âlem şümul ehemmiyetini ve bu piyasalarla sürekli sulh ve adalet temellerine müstenit münasebetleri muhafaza etmek lüzumunu kaydeylemiştir.

M. Stimson, şimalî Amerikanın cenubî Amerika hükûmeti ile münasebetlerinde görülen iyilikten ve düzelişten ima tarikile bahsetmiş, deniz işleri hakkında İngiltere ile Amerika arasındaki ihtilâfı halleden Londra deniz muahedesine de temas ederek şu sözleri söylemiştir:

"Bu muahede, iki büyük deniz devleti arasındaki bahrî rekabete tamamile nihayet vermekle kalmamış, bu iki devlet arasında deniz kuvvetleri itibarile muadelet tesis ederek sürekli itimat temelleri kurulmasına da hizmet etmiştir. Bu temeller, her türlü ihtilâf sebeplerini uzaklaştırmış ve o tarihten beri hiçbir değişikliğe uğramamış bir hüsnüniyet devresi açmıştır."

M. Stimson, Amerikan reisicumhuru M. Hoover'in sulh eseri uğurunda moratorium, tahdidi teslihat projeleri ve Briand - Kellog misakı kanilinden yaptığı hizmetlerden ve yardımlardan takdirkâr bir lisanla bahsederek sözünü bitirmiş, Briand - Kellog misakını Amerika ile Avrupa arasındaki "Bir sulh teşkilâtının bağı" olarak tavsif etmiştir.

Lytton raporu

CENEVRE, 2 A.A. — 10 fasıldan ibaret olan Lytton raporunda Çin'in bugünkü karışık vaziyeti hakkında izahat verilmiş, bu vaziyetin Japonya'yı ehemmiyetli zararlara uğratığı kaydedilmiştir.

Bu raporda yeni Mançuri devletinin tesisi esas itibarile tenkit edilmiş, bununla beraber bundan evvelki vaziyete avdet etmek mümkün olmadığı da ilâve olunmuştur.

Komisyon, bu raporunda Mançuri'deki Çin, Japon veRus menfaatlarının korunmasını, geniş salâhiyetli ve muhtariyeti haiz bir hükûmet tesisini ve bu hükûmetin tanınmasını, Mançuri'nin gayri askerî bir hale konmasını, Çin ile Japonya arasında iktısadî bir yaklaşma temini ni ve Çin'in imarı ve ihyası için beynelmilel mesai iştirakini tekklif etmektedir.

Komisyon, yeni Mançuri devletinin Japonya tarafından tanınmasının bu raporu tamamile kıymetten düşüremiyeceği mütaleasında bulunmaktadır. İşte bunun içindir ki, komisyon Mançuri'de teşkilât yapılması için sağlam unsurlardan istifade işini milletler cemiyeti meclisine bırakmıştır.

Büyük Faşist Meclisi

Toplantı pek kısa sürdü..

ROMA, 2 A. A. — Havas Ajansı muhabiri bildiriyor: İtalya'nın dahilî ve haricî siyasetine müteallik en mühim meseleleri tetkik edecek olan büyük faşist meclisinin içtimaı başladıktan hemen hemen biraz sonra nihayet bulmuştur.

Pek kısa süren bu toplantıda 10 seneyi bulan Faşizm idaresinin elde ettiği neticeler hakkında takdiratı havi olarak verilen takrir kabul edilmiştir.

Meclisin müzakereleri, 5 teşrinisaniye bırakılmıştır.

Hiç beklenilmiyen bu karar

Avrupa Tehlikede mi?

Avrupa ittihadı kongresinde endişeler

CENEVRE, 2 A.A. — Avrupa memleketleri ittihadı üçüncü kongresi 26 memleketi temsil eden 600 murahhasın iştirakile dün Bâle'de açılmıştır.

Kongre reisi kont Coudenhove Kalerghi söylediği açılış nutkunda telâş ve endişe eserler taşıyan bir ifade ile Avrupanın iki öldürücü tehlike karşısında bulunduğunu, bunların da bir cihan ihtilâli ve yeni bir cihan harbi çıkmasından ibaret olduğunu beyan etmiştir.

İktısadî Bir misak

CENEVRE, 2 A.A. — Avrupa birliği tetkik komisyonu M. Herriot'nun riyasetinde ikinci içtimaını yapmıştır. İngiliz mümessili Stresa itilâfını imza eden 15 devleti tebrik etmiş, fakat malî teminat sermayesine iştirak hususunda İngiliz hükûmetinin ileri sürdüğü ihtirazî kayitleri hatırlatmıştır. İngiliz mümessili demiştir ki:

"İngiltere'nin zahire ithalâtından aldığı resimler, diğer bir çok memleketlerde çok yüksek olan ayni resimlere kıyas edilecek olursa hemen hemen hiç yok mesabesindedir."

M. Litvinoff, Stresa konferansının tanzim ettiği raporun ve kabul ettiği karar suretinin hakikat şeklini alması mümkün olamıyacağını beyan etmiştir.

M. Ltvinoff, zahireye yeniden kıymet konmasının merkezî Avrupa'yı iktısadî cihetten yeniden canlandırmak neticesini hâsil etmiyeceğini, fakat en çok makine ithal eder bir memleket olan Rusya'nın makine ithalâtında bir azalma vukuuna sebep olmak suretile makine ihracatına zarar vereceğini ve bunun neticesi olarak Avrupa sanayini ehemmiyetli ziyanlara uğratacağını söylemiştir.

M. Litvinoff, iktısadî mahiyeti haiz bir ademi tecavüz misakı vücude getirilmesini tavsiye etmiştir.

Türkiye ve Yunan mümessillerinin beyanatından sonra söz alan İtalyan murahhası M. de Michelis, katlanılacak fedakârlıkların münferit bir mahiyeti kalmaması için Stresa'da başlanan esere bütün devletlerin iştirakini istemiştir.

Almanya mümessili, iki taraflı itilâflar aktine Alman hükûmetinin muvafakat ettiğini söylemiş, fakat malî mükellefiyetler kabulünden imtina etmiştir.

Felemenk ve Belçika mümessilleri malî sermayeye iştiraki kabul etmemişlerdir.

Hindenburg 85 Yaşında

BERLİN 2 A.A. Volff Ajansından: Bugün doğumunun 85 inci yıl dönümünü idrak eden reisicümhur Hindenbourg, birçok hükûmetlerden, yüksek memurlardan, cemiyetlerden ve hususî fertlerden sayısız hürmet ve tebrik telgrafları almıştır.

* * *

Alman Reisicümhuru Hindenburg cenaplarının 85 inci yıldönümü münasebetile, dün Tarabya'daki Alman sefirinin ikametgâhında bir kabul resmi icra ve Maslâhatgüzar tarafından Alman Kolonisinin tebrikâtı kabul edilmiştir.

Hitlerin bir Nutku daha

BERLİN, 2 A.A. — Milliyetçi sosyalistler tarafından tertip edilen "Gençlik Günü" münasebetile 50,000 genç, Potsdam'da bir nümayiş yapmışlardır..

Hitler, söylediği bir nutukta Almanya'nın çektiği zaruret ve sıkıntıya bir çare bulamadığından dolayı von Papen kabinesini muahaza etmiş, bu nümayişe iştirak edenleri Alman vatanının hürriyeti ve azameti uğurunda

Tahdidi Teslihat işi

Londra ile Berlin arasında müzakereler

BERLİN, 2 (A.A.) — Havas ajansı muhabirinden:

Bütün Almanya halkı, son zamanlarda bazı değişikliklere uğrayan İngiliz kabinesinin tahdidi teslihat meselesi karşısında nasıl bir vaziyet alacağını düşünüp araştırmaktadır. İngiliz hariciye nazırı Sir John Simon'a Londrada bulunduğu sırada yeni talimat verileceği umumiyetle ümit olunmaktadır.

Frankforter Çaytung gazetesinin Londra muhabiri, İngiliz hükûmetinin hariciye nezaretinin son notasından sonra Almanyanın hayli sarsılmış olan itimadını tekrar kazanmağa çalışacağı zannında bulunmaktadır.

Bundan başka, Londra kabinesinin Fransayı silâh kuvvetlerini daha fazla miktarda azaltmağa sevk için Fransız kabinesi üzerinde bir tazyik yapmak istediği, emnü selâmet meselesinde Fransaya yeni müsaadelerde bulunmak niyetinde olmadığı da beyan edilmektedir.

Bu muhabir, yazısına bilhassa şu sözleri de ilâve etmiştir:

"M. von Neurath, Almanyanın noktai nazari hakkında Cenevrede Sir John Simon'a malûmat ve izahat vermiştir. Londra ile Berlin arasında bugünlerde yeni fikir teatisinde bulunulacağı zan ve tahmin edilmemektedir. Alman hükûmeti, intizar halinde kalmağa karar vermiş gibi görünmektedir.

Berlin hükûmetinin biraz daha fazla uysallık göstermesi belki de temenniye şayandır.,,

İngiliz memurlarının raporları

BERLİN, 2 (A.A.) — Havas ajansı muhabirinden:

. Döyçe Almanya Çaytung gazetesine gelen bir telgrafa göre, İngiltere hükûmeti Sir John Simon'un Cenevrede aldığı vaziyeti kayıtsız ve şartsız olarak tasvip etmiştir.

İngiliz hükûmeti, Berlindeki mamurlarından Alman milli müdafaa ordusunun Versailles muahedesine tahdidi teslihat hakkında konan maddeleri ihlâl ettiğine dair raporlar almış olduğundan Cenevrede vaziyetin Almanya için çok vahim bir şekil aldığı söylenmektedir. O kadar ki, İngiltere Almanya'nın bu hususta kı vazifesi ve taahhütlerini yerine getirmediğine dair olan Fransız dosyasında ileri sürülen ittihamlara iştirake bile mütemayil görünmektedir.

İngiltere'nin Almanya ile bu mesele hakkında muvakkat bir tesviye sureti bulmağa hâlâ çalıştığı söylenmektedir.

Bununla beraber, Almanya'nın hiç bir veçhile silâhlanmasına müsaade edilmiyeceğini mezkûr hükûmete bildirmek üzere devletler tarafından müştereken tanzim edilecek beyanname İngilterenin de iştirake hazır olduğu rivayet edilmektedir.

Yunanistanda Vaziyet

Çaldaris'in mektubu kâfi addedilmedi

ATİNA, 2 (A.A.) — Hükûmet mahafilinde beyan edildiğine göre, halkçılar fırkasının cümhuriyet rejimini tanıdıklarına dair M. Çaldaris tarafından gönderilen mektubu M. Zaimis ile M. Venizelos, kâfi addetmemektedir.

M. Venizelos, M. Kafandaris'in bu vazifeyi kabul etmemesi ve başka bir hal sureti bulunamıyacağı da sabit olduğu halde kendisinin iktidar mevkiinde kalmağa razı olacağını ihsas etmiştir.

Emlâk ve arazi sahipleri birliği, bütün fırka reislerine birer telgraf göndererek bir milli birlik kabinesi teşkiline el birliğile çalışmalarını istemiştir.

Aynarozda zelzele tahribatı

ATİNA, 2 (A.A.) — Aynaroz'dan deniz tarikile gelen yolcular vasıtasile bazı haberler daha almmıştır. Aynarozdaki manastırlardan bir çoğu ehemmiyetli olmadığı anlaşılan bazı hasarlara uğramıştır. Az çok zarar ve hasar gören meşhur Protatonkaryai kilisesi müstesna olmak üzere diğer kiliselere ve kütüphanelere hiçbir şey olmamıştır.

M. Herriot şimdilik nutuk söylemiyecek

CENEVRE, 2 A.A. — M. Herriot, saat 19 da otomobille Nesoul'a gitmiştir. M. Herriot, haricî siyaset hakkında söylemek istediği nutku, yarın irat etmiyecek

SON DAKİKA

Avrupa birliği komisyonunda Tevfik Rüştü B. in beyanatı

CENEVRE, 1 A.A. — Anadolu Ajansının hususî muhabiri bildiriyor:

Dün Fransız Başvekili M. Herriot'un riyasetinde toplanan ve Stressa konferansı raporunu tetkik eden Avrupa birliği komisyonunda söz alan Hariciye Vekilimiz Tevfik Rüştü Bey demiştir ki:

"Stressa konferansının mesaisini ve akilâne tavsiyelerini lâyik oldukları kıymette takdir etmek benim için imkânsızdır. Bu konferansın neticeleri arasında bilhassa nazarı dikkate çarpan şey vasati ve şarkî Avrupanın iktısaden ıslahı keyfiyetinin bütün dünyayı alâkadar etmekle beraber hassatan Avrupayı ve Avrupa tesanüdünü alâkadar eden bir mesele olduğu yoksa sırf muayyen bir mıntakayı alâkadar etmediği meselesidir. İlk defadır ki bu hakikat bu derece kuvvetle ifade ediliyor.

Gerek konferansın muhterem reisine ve gerek bu mesaiye iştirak etmiş olan murahhas heyetlerin mümtaz azalarına hürmet ve takdirlerimi arzetmek isterim ve Stressa konferansında tezahürden bu fikre iştirak ettiğimi bildiririm. Yüksek komisyonunuzda meçhul olmamakla beraber bu fırsattan bilistifade hepimiz tarafından takip edilen müşterek gayeye hizmet etmiş olmak için muhterem heyetinizin şu mesele hakkında nazarı dikkatini celbetmek isterim.

Avrupanın şark mıntakasında kâin memleketim Türkiye ve o havalideki diğer memleketlerin iktisadî bünye ve vaziyeti ticariyeleri tam bir müşabehet arzetmektedir. Nihayet şunu söylemek isterim ki temenni ettiğim şey Stressa'da elde edilen muvaffakiyetler iktısat konferans için hararetli bir mukaddime teşkil etmiştir. Sözlerimi bitirmeden evvel dostum Mihalakopulos'a Yunanistanın menfaatleri yanında komşuların da menfaatler ve bilhassa bu sahadaki menafiî kendisi ile müşterek olan Türkiyeye teallûk eden hususatı az sözle bu derece güzel belâğatla ifade ettiğinden dolayı teşekkür etmek isterim."

Tevfik Rüştü Beyin beyanatı büyük alâka ile dinlendi ve iyi tesirler icra etti. Bu içtimada Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan talepleri üzerine bu memleketler tütünlerinin zahireler meyanına ithal edilmesine Stressa konferansına iştirak edemiyen hükûmetlerin ilerideki içtimalardan noktai nazarlarını bildirmek hakklarının mahfuz kaldığına karar verildi.

Jeneral Mac Arthur ile Fevzi Paşa Hz. arasında teati edilen telgraflar

ANKARA, 2 (A.A.) — Amerikan ordusu Erkânı Harbiye Reisi Jeneral Mac Arthur cenapları Türk topraklarını terkederken Büyük Erkânı Harbiyei umumiye reisi müşir Fevzi Paşa hazretlerile millî müdafaa vekili Zekâi ve Hariciye vekâleti vekili Şükrü Kaya Beylere birer telgraf çekerek Türk hükûmeti Türk milleti ve ordusu tarafından gösterilen hüsnü kabule hararetle teşekkür etmektedir.

Enstitüleri ziyaret

ANKARA, 2 (A.A.) — Büyük Erkânı Harbiye reisi müşir Fevzi Paşa hazretleri ve Millî müdafaa vekili Zekâi Bey ve beraberlerinde Asım Paşa ve daireleri rüesası olduğu halde bugün öğleden sonra Yüksek ziraat ve Baytar mektepleri enstitülerini ziyaret etmişlerdir.

Ziraat vekili Muhlis Bey Enstitülerin teşkilât ve vazifeleri hakkında izahatta bulunmuş ve şereflerine bir çay ziyafeti verilmiştir.

Türkiye başpehlivanı Kara Ali oldu

ANKARA, 2 (Telefonla) — Türkiye başpehlivanlık müsabakalarına bugün de devam edilmiştir. Müsabakada binlerce seyirci hazır bulunmuştur. Kara Ali Manisali Rifat'la güreşti. Kara Ali galip geldi ve Türkiye başpehlivanı ilân edildi.

Izmirde kalp yirmibeşlik yapan bir şebeke yakalandı

İZMİR, 2 (Milliyet) — Şehrimizde kalp yirmibeşlik yapıp süren bir şebeke meydana çıkarıldı ve failler yakalandılar, kalp paralarla cürüm aletleri de ele geçirilmiştir.

Şebeke şimdiye kadar 35 yirmibeşlik yapmıştır. Kalbazanlar yirmibeşliklerin adedini fazlalaştırmak için sermaye beklerlerken yakalanmışlardır. Kalpazanlar seyyar dişçi İsmail, Uşaklı Şerif, kahveci Yusuf Ziya, paraları sürenler de Kulalı Kemal Buldanlı Mustafa, Selânikli Osman ve Fatmadır.

Bir muhabir hakkında takibat

İZMİR, 2 (Milliyet) — Sonposta gazetesinin İzmir muhabiri Adnan B. hakkında hilâfı hakikat neşriyat üzerine takibat yapılmaktadır. Mesele Karşıyakada vuku bulmıyan bir hâdiseyi temsili bir resimle Adnan B. in gazetesine bildirmesidir. Hâdise amele Adil Ef. nin zabıtayı oyalamak için uydurduğu efsaneden başka bir şey değildir.

M. Venizelos istifa etmeyor

ATİNA, 2 (Hususî) — Siyasî mahafilde hüküm süren kanaate göre M. Venizelos yeni meclisin içtimaına kadar iktidar mevkiinde kalacaktır. Meclis açıldıktan sonra vaziyetin alacağı şekil malûm değildir.

Milletler cemiyeti binasına bir el ateş

CENEVRE, 2 A.A. — Milletler cemiyeti binasının karşısındaki rıhtımda duran bir adam, 100 kadar azanın toplanmış bulunduğu dördüncü komisyonun içtima salonuna doğru bir el silâh atmıştır.

İnsanca zayiat olmamıştır. Derhal yakalanan mutaarrız

Garbî Trakya'da Türklere Karşı Tazyik mi Var?..

Ekonomi

Ticaret odasında büyük bir içtima yapılıyor

Bu fevkalâde içtimada İktısat vekilimiz de bulunacak

Yarın Ticaret odasında büyük bir içtima yapılacaktır. .

Şehrimiz ithalâtçı, ihracatçı, sanayici ve ziraatçilerinin bulunacağı bu fevkalâde içtimada İktısat vekili Celâl Bey de hazır bulunacaktır.

Dün Ticaret odasından şehrimizin tanınmış ticaret, sanayi ve ziraat erbabına mektuplar gönderilerek bu fevkalâde toplantıya çağrılmışlardır..

Bu içtimada bu üç sınıfın ayrı, ayrı ve müşterek dertleri tetkik edilmekle beraber bilhassa kontenjan mesaili etrafında görüşülecektir. Malûm olduğu üzere kontenjantmanın bugünkü şeklinde bazı tadilât derpis edilmektedir. İçtimada bu şeklin mevzuu bahsolması muhtemeldir.

Beynelmilel ticaret kongresi

Beynelmilel ticaret ve sanayi kongresi teşrinisanide Pariste toplanacaktır.

Bu büyük kongrede memleketimiz de temsil edilecektir. Kongre ruznamesi meyanında çok mühim mevat vardır.. Bilhassa bugünkü beynelmilel iktısadî hayatta pek büyük karışıklıklara sebep olan gümrük tarifelerindeki isimlerin tevhidi ve müşterek bir formül tertibi, istatistiklerin tevhidi gibi mühim iki mesele ticarî seyahatlar ve para siyaseti bu meyandadır.

Dün gelen buğday

Dün şehrimize Anadoludan 52 vagon limanlardan 2015 çuval buğday gelmiştir .

2000 çuval keten tohumu

Bulgaristandan büyük bir firma memleketimizden 2000 çuval keten tohumu almak istemekte olduğunu Ticaret borsasına bildirmiştir .

Takas komisyonları başladı

Yeni takas komisyonları dünden itibaren faaliyete geçmiştir. Şehrimizde teşekkül eden ilk komisyon dün ilk içtimaını yapmış ve ihzari mahiyette müzakeratta bulunulmuştur.

Kilo dirhem

Bakkallar cemiyeti, esnafı yeni ölçülere alıştırmak için, 5000 rehber bastırmıştır. Bu rehberler de, kilo ile okka arasındaki farklar misallerle anlatılmaktadır.

Dünden itibaren bu rehberler, esnafa dağıtılmaktadır.

Büyük küçük sanayi

Haber aldığımıza göre hükûmet, sanayiin "küçük" ve «büyük» diye iki kısma ayrılması maksadile tetkikat yaptırmaktadır. Bu tetkikat bir mütehassısımız tarafından şehrimizde icra edilmektedir. Bu mesai neticelendikten sonra hükûmete bir rapor verilecektir .

Pamuklarımızın Islahı

ADANA — Pamuk mütehassısı Mr. Klark ve mütehassıs Kemal Bey Ziraat Vekâleti tarafından Ankaraya davet edilmişlerdir. Mütehassıslar Vekil Muhlis Beyin riyasetinde çalışarak pamuklarımızın ıslahı işile meşgul olacaklardır.

Yapılacak olan fabrikaları müvazi surette pamuklarımızın ıslahının temini için bir proğram tanzim edilecektir.

Bursa'da her gün yeni bir şey çıkıyor!

Karagöz davası biterken Mevlût davası başladı!.

BURSA (Milliyet) — Burada, Karagözün muhayyel şahsiyeti etrafındaki münakaşalara hâlâ devam edilmektedir. Şehrimiz münevverlerile bazı tarih meraklılarını bu hususta en ziyade tereddüde düşüren bu mevzu etrafında münakaşalara icap ettiren nokta — velev tarihî kayıtlara tesadüf edilmese dahi — burada Karagöze ait bir mezarın varlığı ve bu mezarın da Karagözeidiyeti hakkındaki rivayetlerin kafalarda tam manasile kökleşmiş olmasıdadır.

Halkevi tarih şubesi azasından ve Bursa tarihi hakkında kıymetli etüdler yapmış olan Şemsettin Efendi, aylardan beri evkaf mahzenlerinde metrük evrakların tetkikile meşgul bulunmaktadır. Şemsettin efendinin tetkikatı daha şimdiden bir çok tarihî hataları meydana çıkaracak derecede ilerlemiştir. Evvelki gün kendisini evkaf dairesinde ki odasında ziyaret ettim, Şemsettin Efendi Karagözün henüz hakikî hüviyet ve şahsiyetini isbata medar olacak bir vesikaya tesadüf etmediğini söylemekle beraber, Karagöz ve Havada isnat edilen mezar, köprü ve bunlara benzer daha bir çok asarın bulunması bu iki şahsiyetin hayali olamıyacağı kanaatinde bulunduğunu da ilâve eyledi. Karagöz meselesinin büyük bir alâka ile takip edildiğini evvelki mektuplarımın birinde yazmış hattâ Karagözün hâlâ yaşadığında ısrar edenlerden bir çoğunun Bursa kütüphanelerine olan tecâcümünü de bildirmiştim.

Geçen gün tanıdıklardan birini görmek üzere bu kütüphanelerden birine uğradım. Burada meçhulü malûm yapacağım ümidile ve ayni mesele etrafında tetkikler yapan bir çok kimselere tesadüf ettim. Meğer Bursamızda ne kadar da Karagöz âşıklısı varmış.. Eğer bunlar, belli başlı âlimlerimizin hayal olduğunu söyledikleri Karagözü hakiki hüviyet ve şeklile meydana çıkarırsa ulûma ve tarihe karşı her halde büyük bir hizmet yapacaklarına şüphe yoktur.

Bu arada, şimdi bir de Süleyman Süleyman çelebi meğer yazdığı Mevlûdunu başkasına ait eserlerden iktibas etmiş imiş...

Bu işin ne derece doğru veya hatalı olduğunu bilmiyorum. Ancak, bunun da Karagöz meselesi gibi uzanıp gideceğini zannediyorum. Şemsettin Efendi de mevlûdun âşık Ali Paşanın bir manzumesinden iktibas edildiği fikrinde.. Şemsettin Efendi Süleyman Çelebinin:

Evvel bize vacip olan Allah adın anmaktır
Anın adın zikredelim ol kim kamu müştaktır.

Başlangıcı ile manzumesine devam eden merhum Ali Paşadan tam 102 sene sonra mevlûduna Allah adın zikredelim evvelâ: Vacip oldu cümle işte her kula. Şeklinde başlamış olduğuna bakılacak olursa iddia edilen bu iktibasın da doğru olduğuna inanmak lâzım gelir kanaatindeyim diyor .

Derviş

Seyrisefer İşaretleri

Şehir dahilinde seyrü seferi daha muntazam bir hale getirmek için sokaklara ve Boğaziçi sahillerine konacak beynelmilel seyrü sefer işaretleri Avrupadan celbedilmiştir. Bunlar yakında yerlerine konacaktır.

Halkevi spor şubesi

İstanbul Halkevi spor şubesi bugün öğleden sonra teşekkül edecek ve idare heyetini intihap edecektir.

Lehistan sefareti müsteşarı

Hükûmeti tarafından diğer bir vazifeye tayin edildiği yazılan Lehistan sefareti müsteşarı M. Gavrofski Varşovaya gitmek üzere dün Roman

Garbî Trakyada Tazyik mı?

Türklerin hicret hazırlıkları doğru mu?

Akşam refiklerimizden birisi dünkü nüshasında ve "Garbi Trakya Türkleri işkenceden kaçıyorlar" serlâvhası altında Garbi Trakya'daki Türklerin vaziyetinden bahsetmektedir.

Bu refikmız diyor ki:

"Yunanlılardan gördükleri eziyet ve işkencelere artık tahammülleri kalmıyan bu zavallı Türk kardeşlerimiz, akın akın, topraklarımıza iltica için fırsat bekliyorlar ve bunlardan mühim bir kısmı Dedeağaçta toplanmış bulunuyorlar. Gene katiyetle öğrendiğimize göre bunlar o kadar ürkmüş ve korkmuş bir haldedirler ki içlerinden bir çokları fırsat beklemiye bile lüzum görmeden kendilerini Meriç sularına atıyorlar ve topraklarımıza yüzerek iltica ediyorlar .

Yunan hükûmetinin pasaport vermediği bu ırkdaşların Meriç üzerinden Türkiye topraklarına geçmeleri hususunda hudut karakolları âdeta göz yummakta ve Trakyada işaa olunan bu hal bir çok Türklere yer ve yurtarını bırakmak için hazırlıklar gördürmektedir. Mahallî hükûmet memurlarının haksız muameleleri karşısında kalan ve iltica eden Garbî Trakyalı Türklerin bütün şikâyetleri Rum muhacirlerindendir. Toprakları, muhacirlere verilen, evleri muhacirlerin emirlerine amade bulundurulan bu zavallılar, köylerde dertlerini dinliyecek şikâyetlerini nazarı itibare alacak bir makam bulamamakta ve hakları için müracaatta bulundukları jandarma karakollarında, haksız olarak çıkmaktadırlar. Bu şerait karşısında o topraklarda yaşıyamıyacaklarını anlıyan Garbî Trakyalı Türkler hemen hergün, hududu geçmekte ve selâmeti, topraklarımıza iltica da bulmaktadırlar .

Malûmdur ki, Garbî Trakyadaki Türkler, İstanbul Rumlarına karşı olarak memleketlerinde terkedilmişlerdir. Burada kalanlar, her türlü haktan istifade eyledikleri halde oradakiler buradakiler le mukayese edilemiyecek bir hayat sürmektedir. İstanbulda iş ve güç sahibi olan mal ve mülküne istediği gibi tasarruf eden hiç bir Rum Türkiyeyi terketmek arzusunu göstermediği halde, Garbî Trakya köylüleri memleketlerini terke amade bulunmaktadır."

Bu haberi okuduktan sonra Türk - Yunan hükûmet adamlarının iki memleketi ve iki milleti karşılıklı olarak yaklaştırmak için bütün azimleri ile çalıştıkları bir devirde Garbî Trakyadaki bu tazyık siyasetine ne mâna vermek yâzımdır bilmiyoruz? Bunu hangi itilâf veya samimiyetle ölçmek kabildir? Acaba bu haber nedir? Ve vaziyet hakikaten yazıldığı gibi midir?

Balkan Konferansı

Heyeti murahhasa bugün seçilecek

Balkan Birliği Türk grupu bugün Hasan (Trabzon) B. in riyasetinde Galatasaray Lisesinde bir içtima yapacak ve bize ait ruzname ile Bükreş'te bu ay toplanması mukarrer bulunan 3 üncü Balkan konferansına gidecek heyeti murahhasımızı tesbit edecektir.

Şükrü B. bugün gidiyor

Borçlar meselesine ait müzakeratı intaç ve yeni mukaveleyi imza etmek üzere dün Parise avdetleri mukarrer olan Saraçoğlu Şükrü ve Nurullah Esat Beyler hareketlerini bugüne tehir etmişlerdir. Şükrü ve Nurullah Esat Beyler dün Parapalasta meşgul olmuşlar, ve Elçilik müsteşarı Feridun Cemal Beyle diğer bazı zevatın ziyaretlerini kabul etmişlerdir.

Cemil Bey

Cümhuriyet Halk fırkası reis ve killerinden Cemil Bey Bursaya gitmiştir. Birkaç gün sonra gelerek, Trakyaya gidecektir .

Nusrat Bey

Cümhuriyet Merkez Bankası umum müdürü Nusrat Bey bugün Bur

Spor

Balkan oyunlarına ilk kafile gidiyor

İkinci kafile 6 teşrinievvelde hareket edecek

Mevsükan istihbar ettiğimize göre Atinaya gidecek atletler seçilmişlerdir. Şahsi, veya resmi mazeretleri olmadıkları takdirde bunlar peyderpey Atinaya gideceklerdir. Seçilen atletler şunlardır:

İstanbuldan :

Semih, Mehmet Ali, Irfan, Mehmet, Remzi, Fuat, Hilmi, Haydar, Muzaffer, Ragıp, Selim .

İzmir:

Cihat, Vahap.

Ankara:

Şevki.

Askerî teşkilâttan:

Ziya, Tevfik,

Tenisçiler:

Suat, Şirin, Sedat.

Kafilenin riyasetine getirilmek istenilen Güreş federasyonu reisi Ahmet Beyin, o tarihlerde İstanbula gelecek olan, Rus güreşçilerini karşılaması ve Türkiye güreş birinciliklerile de meşgul olmak zaruretin de bulunması hasebile Atinaya gidemiyecektir.

Kafilenin Tenis komitesi reisi ve Balkan komitesi azasından Tevfik Beyin riyasetinde gitmesi kuvvetle muhtemeldir.

Kafileden Semih, Fuat, Vahap, Hilmi, Cihat, Haydar bugün Romanya vapurile Pireye hareketleri mukarrerdir. Kendilerine muallim Abraham refakat edecektir. Kafilenin geri kalan azası 6 teşrinievvel perşenbe günü Loyit vapurile Pireye gidecektir. Bu birinci kısmın, erken gidişi, denizden müteessir olanlarla ilk günü yani 9 teşrinievvelde yarışacakların birkaç gün Atinada istirahat edebilmeleri içindir. Müsabakalar geçen seneye nazaran bir hafta sonra, yani 9 teşrinievvelde başlayıp 16 teşrinievvelde bitecektir .

Romanyalı atletler, 3 teşrinievvelde İstanbuldan geçerek kafilemizin birinci kısmını alacak olan vapurla Pireye gideceklerdir.

Tenisçilerden Sedat Bey elyevm bulunduğu Selânikten doğruca Atinaya gelecektir.

Eskrim birincilikleri

İSTANBUL, 2 A.A. — Türkiye Eskrim Federasyonundan tebliğ edilmiştir: 14 teşrinievvel 932 de İzmir'de başlıyacak Türkiye Eskrim birincilik müsabakalarına girmek hakkını haiz bulunan aşağıda isimleri yazılı olan hanım ve beylerin federasyona müracaatları:

Suat, Nermin Hanımlar;

Nihat, Enver, İlhami, Fuat, Halim, Rıza, Adil, Nihat, Orhan Cihat, Mustafa, Kâmil, Rıdvan Sefa, Nüzhet, Muammer, Cevat, Ekrem Beyler.

İSTANBUL 2 A.A. — Türkiye Eskrim Federasyonundan tebliğ edilmiştir: İstanbul, İzmir, Ankara mıntakalarına mensup mübarizlerin iştirakile İzmir'de (Futbol birincilik müsabakalarile birlikte) 14 teşrinievvel 932 Cuma günü Türkiye eskrim birincilik Müsabakalar İzmir halkevi samüsabakalarına başlanacaktır. lonunda icra edilecektir.

1 — Hanımlar arasında flore müsabakası.

2 — Millî kılıç takımile İstanbul 932 kılıç takımı arasında müsabaka.

3 — Ferdî kılıç müsabakası (13 mübariz iştirak edecektir.)

4 — Ferdî epe müsabakası (6 mübariz iştirak edecektir.)

5 — Ferdî flore müsabakası (6 mübariz iştirak edecektir).

Müsabakaların sureti icrası hakkındaki program İzmir'de ayrıca ilân edilecektir .

Poliste

Ölüme doğru bir yolculuk..

Bebekte bir otomobil denize uçtu ve üç genç kendilerini zor kurtardıler

Evvelki gün Bebekte üç kişinin ölümile neticelenmesine remak kalan bir otomobil kazası olmuştur.

Rober Kollej muallimlerinden M. Jirayer yanına Sami ve Zihni isminde iki talebe alarak otomobiline binmiş ve kendisi de direksiyona geçerek otomobili sür'atle sürmeğe başlamıştır. Tam bu sür'atle deniz kenarından geçerken otomobil nasılsa birden istikametini tebdil etmiş ve denize yuvarlanmıştır. Bu vaziyet üzerine bittabi içindekiler bağırmağa başlamışlar ve imdada gelenler kazazedeleri kurtarmışlardır. Talebeler ve muallim tedavi için mektep hastanesine yatırılmışlardır. Zabıta bu kaza hakkında tahkikat yapmaktadır.

Sokakta dayak

Kaltalda oturan kahveci Süleyman, Beyoğlundan geçmekte olan Madam Avaya isminde bir kadına (deve gibi kadın) diye lâf atmıştır. Madam Avaya da (deve sensin) diye cevap verince Süleyman kadıncağızı sokak ortasında fena halde dövmüştür .

Başından Yaralanmış

Beyoğlunda oturan Draça isminde birisi dün gece sokakta dolaşırken, hemşiresinin on beş senelik nişanlısı Yunan tebaasından Tanaş önüne çıkarak Draçayi yanına çağırmış ve birden bire üzerine hücum edip başından yaralamıştır. Tanaş yakalanmıştır .

Altın çizme yandı

Bahçekapıda Hasan ecza deposunun yanında Altın çizme mağazasından dün gece yangın çıkmış, mağazanın bir kısmı yanmıştır.

Yangın gece yarısı saat 24 te basılmış, derhal itfaiye yetişerek mağazanın bir kısmı yandıktan sonra söndürmüştür.

Yangının neden çıktığı henüz anlaşılamamıştır. Tahkikat devam ediyor .

Bir kız boğuldu

tur. Üsküdarda Seyitahmet deresinde oturan Cenan hanımın büyütmekte olduğu 8 yaşlarında Hesna isminde kız çocuğu ortadan kaybolmuştur. Cenan hanım her tarafı aramış, kızı bulamamış, nihayet polise müracaat etmiştir.

Zabıta araştırma esnasında şüphelenerek Seyit Ahmet deresindeki Acem tekkesinin havuzuna bakmış ve Hesnanın cesedi havuzda bulunmuştur.

Yapılan tahkikatta kızın entarisini yıkamak üzere havuza eğilirken müvazenesini kaybederek suya düştüğü ve etraftan görülemediği için boğulduğu anlaşılmıştır.

Kadın yankesici

Kadın yankesiciler hakkında sıkı takibata devam edilmektedir.

Beyazıt polis merkezi bunlardan birini cürmü meşhut halinde yakalamıştır.

Vasfiye isminde olan bu yankesici Beyazıtla Lâleli arasında Asaf efendi isminde birine tesadüf etmiş ve bir yol sormak bahanesile bir müddet konuştuktan sonra ayrılmıştır.

Kadın gittikten sonra Asaf efendi cebini yoklayınca cüzdanı ile 5 lira sının aşırılmış olduğunu görmüştür.

Asaf Efendi polise giderek kadının eşkâlini tarif etmiş ve bir müddet sonra Vasfiye yakalanmıştır.

Asaf efendiden çaldığı para ve cüzdan Vasfiyenin üzerinde bulunmuştur. Yankesici kadın adliyeye teslim edilmiştir.

Sabıkalı nasıl yakalandı

Beyazıt polis merkezi müretteba tından bir memur Nuri isminde bir sabıkalıyı bir cürümden dolayı takip ederken Nuri Vefa tarafına sapmış ve koşarak kaçmaya başlamıştır.

Memur kendisine müteaddit defalar durması için ihtarda bulunmuşsa da Nuri dinlememiş, kaçmakta devam etmiştir.

Memur efendi Nuriyi yakalayamıyacağını anlayınca korkutup durdurmak için arkasından silâh atmağa

Belediyede

Yangından Kurtarma

Yapılan tecrübeler muvaffakıyetli neticeler verdi

Yüksek binaların üst katlarında yangın zuhurunda buralarda tehlikeli vaziyette kalanları kurtarmak üzere merdiven uzatılabilmesi için ip merdivenler istimalini teshil eden raketler gelmiştir. Bunlar tabanca şeklinde binaların üst katlarına atılmakta ve en üst kata bu suretle ip merdiven uzatılmış olmaktadır.. Raketlerin tecrübesi yapılmış ve muvaffakıyetli netice vermiştir.

Belediye bunlardan daha bir miktar getirtecektir.

Belediye memurlarına lokanta

İstanbul belediyesi memurlarına açılacak kooperatif lokantası için muhtelif mahkemelerin alt katı tensip edilmişti. Ahiren buradan vazgeçilmiştir.

Yeni bir yer bulununca, bütçe de geldiği cihetle, lokanta derhal açılacak ve faaliyete başlanacaktır. Lokantanın sermayesi şimdilik (2500) liradır.

Bozuk yollar

Belediye kaymakamlıklara bir tamim göndererek kış mevsimi gelmeden mıntakaları dahilindeki fazla bozuk yolların biran evvel tamir ettirilmesini bildirmiştir.

Tamiri çok paraya mütevakkıf olan yolların tamiri belediyenin merkez muhasebesi tarafından ödenecek ve münakasası daimî encümen tarafından yapılacaktır.

sa Nuriye isabet etmiş, yaralanmıştır . Mecruh Nuri hastaneye kaldırılmıştır.

Vak'a etrafında tahkikat devam ediyor .

Kadın hırsızlar

Yemiş iskelesinde iki kadın hırsız yakalanmıştır. Vak'a şöyle olmuştur:

Yemişte yağ ticareti yapan İsmail efendi evvelki gün iskeleden yağ tenekelerini dükkâna taşırken, bunlar arasından bir kaç teneke eksik olduğunu görmüş, mavnaları ve dükkânı aramışsa da yağları bulunmamış, polise müracaat etmiştir .

Yapılan tahkikatta yağları orada dolaşmakta olan Fatma isminde kadınla kızı Ayşenin çaldıkları anlaşılmıştır. Fatma ile Ayşe yakalanarak tahkikata başlanmıştır.

Boğulan çocuk

Kuruçeşmede, deniz kenarında bir ceset bulunmuştur. Yapılan tahkikat neticesinde cesedin, bundan üç gün evvel denize girip yüzme bilmediği için boğulan Cemal isminde bir çocuğa ait olduğu tesbit edilmiştir. Müddeiumumilik tahkikata vaziyet etmiştir.

Kadıncağızı Döğmüşler

Beyoğlunda Sıraservilerde Ali Bey apartımanında oturan Nevzat hanım polise müracaat ederek Topçular caddesinde 353 numaralı kahvede yatıp kalkan Hüseyin ve Yusuf isminde adamlar tarafından dövüldüğünü iddia etmiştir. Zabıta tahkikat yapmaktadır.

Kavganın sonu

Küçükpazarda Odunkapı caddesinde 20 numaralı evde oturan arabacı Yusuf ile ayni evde oturan hamal İsmail kavga etmişler ve Yusuf İsmaili pıçakla baldırından yaralamıştır.

Bir kadın zehirlendi

Beşiktaşta Teşvikiyede Fırın sokağında Hamdi Beyin kızı 25 yaşında Bedriye hanım evde annesinin pişirdiği balıkları yedikten sonra üzerine bir fenalık gelmiş ve yapılan muayenede zehirlenmiş olduğu tesbit edilmiştir.

Bedriye hanım berayi tedavi Amerikan hastanesine kaldırılmıştır.

Kumar oyunları

Tepebaşında Osman efendinin tuttuğu kahvehanede birkaç kişinin gizli kumar oynadığı zabıtaya haber verilmiş ve yapılan teftiş neticesinde Aksaraylı Burhan, şoför Hüseyin Hilmi, Ahmet isminde üç kişi cürmü meşhut halinde yakalanmışlardır.

Bir takım iskambil kâğıdı ile 375 kuruş ta para müsadere edilmiştir .

Ölen ve öldüren anlaşılmadı

Kasımpaşada Bulgar mezarlığı civarında öldürülmüş olarak bulunan cesede ait tahkikata devam olunmaktadır.

Maarifte

Talebe Yurdu

Bir heyet Maarif Vekilini ziyarete gidiyor

Darülfünun ve yüksek mekteplere girmek üzere bu sene Anadoludan bir çok lise mezunları şehrimize gelmektedirler. Fakat bu talebenin ekserisi burada pansiyon bulmak, iaşe edilmek için tabii müşkülât çekmektedirler.

Lise mezunlarından bir heyet Maarif vekilini ziyaret ederek Darülfünun arkasında tamiratı ikmal edilmiş olan yurt binasının biran evvel açılmasını temenni edeceklerdir.

Gazi mükâfatı

Darülfünunun açtığı Gazi Mustafa Kemal mükâfatı müsabakasına iştirak eden eserleri tetkik eden komisyon dün toplanamamıştır.

Maamafih, şimdiye kadar eserlerin yarısı tetkik edilmiştir. Komisyon dil kurultayından sonra sık sık içtimalarına devam edecektir.

Hukuk talebe mecmuası

Hukuk fakültesi talebesi, bir Hukuk talebesi mecmuası çıkarmağa karar vermiştir. Bu hususta hazırlıklara başlanmıştır. Mecmuada talebenin hukuka ait etüdleri bulunacak, hocalardan da bazı yazılar alınacaktır.

Fakültenin resmi mecmuası intişara devam edecektir.

Bir profesör geliyor

Paris darülfünunu hukuk fakültesi kukuku âmme profesörlerinden Mösyö Leferrier bu ayın on beşinde şehrimize gelecektir. Profesör burada darülfünunu gezecek, bilhassa Hukuk fakültesi hakkında bazı tetkikat yaparak müderrislerimizle görecektir.

Mösyö Leferrier şimdi Mısır darülfünununda hukuk imtihanlarında hazır bulunmaktadır .

Kadastro mektebi

Tapu ve Kadastro meslek mektebinde dünden itibaren derslere nihayet verilmiştir. 19 teşrinievvelde imtihanlara başlanacak ve 3 teşrinisanide nihayet bulacaktır. Mektebe yeni kayıt ve kabul 18 teşrinisanide başlanacaktır .

Kadastro meslek mektebinde hukuk ve fen şubelerine (80) efendi ve üç hanım devam etmektedir. Mektebin bu seneden itibaren tedrisat müddeti iki sene olacak ve fen, hukuk şubeleri birleştirilerek bir arada tedrisat yapılacaktır. Bunun için ders programlarında bazı tadilât yapılmıştır.

Vilâyette

İhtikârı Tetkik

Komisyon bugün vilâyette toplanacaktır

Vilâyetteki ihtikârı tetkik komisyonunda Belediye azası Mehmet Ali Bey istifa ettiğinden komisyon toplanamıyordu. Komisyona yeni aza gönderildiğinden bugün toplanacaktır.

Bu içtimada müddei umumilik ten evrakı gönderilen bazı şeker tüccarları işi de görüşülecektir.

İskân tahkikatı

İskân sui istimali tahkikatına devam olunmaktadır. Hayriye isminde bir hanımın da ifadesi alınmıştır.

Ocak kongreleri

C. H. Fırkası Ocak kongreleri devam etmekte ve yeni ocak idare heyetleri intihap edilmektedir.

Fırkanın Eyüp nahiyesi Defterdar semt ocağı kongresi bu akşam saat 20 de yapılacaktır..

Defterdar semt ocağı Abdülvedut, Cezrikasım, Nişancı ve Fethi Çelebi ocaklarının tevhidile hususle gelmektedir.

Ekspres geç geldi

Avrupa ekspresi dün sabah iki saat teahhurla Sirkeci istasyonuna gelmiştir.

Adliye vekili gidiyor

Bir müddetten beri şehrimizde bulunan Adliye vekili Yusuf Kemal Bey bugünkü trenle Ankaraya ay

Milliyet

Asrın umdesi «MİLLİYET» tir.

3 T.EVVEL 1932

İdarehane: Ankara caddesi, 100 No.

Telgraf adresi: İst. Milliyet

Telefon Numaraları:

Başmuharrir ve Müdür: 24318

Yazı işleri Müdürlüğü 24319

İdare ve Matbaa 24310

ABONE ÜCRETLERİ:

	Türkiye için L. K.	Hariç için L. K.
3 aylığı	4 —	8 —
6 „	7 50	14 —
12 „	14 —	28 —

Gelen evrak geri verilmez — Müddeti geçen nüshalar 10 kuruştur. Gazete ve matbaaya ait işler için müdiriyete müracaat edilir. Gazetemiz ilânların mes'uliyetini kabul etmez.

BUGÜNKÜ HAVA

Yeşilköy rasat merkezinden verilen malûmata göre bugün hava ekseriyetle açık olacak rüzgâr şimali istikametlerden hafif kuvvette esecektir.

2-10-932 tarihinde hava tazyiki 764 milimetre en çok sıcaklık 28, en az 16 santigrat kaydedilmiştir.

FELEK

Lyon timarhanesi

Pariste bizim konsoloshane ye pasaportumu vize için bundan takriben bir ay kadar evvel gittiğim sırada bir garip haber almıştım. Bu haberi kapalı bir şekilde "bir mütekait jeneralin akrabasından bir Türk Fransada kaybolmuş" diye de (Milliyet) e yazmıştım. İşte bu haber döndü dolaştı. Nihayet perdesi ni yırtarak önümüze çıktı. Tabiî okudunuz. Sait Hikmet bey isminde mütekait bir bahriye zabiti Fransada kaybolmuştu. Bu zat merhum Gazi Ahmet Muhtar Paşanın hareminin ikinci kocası idi. İstanbuldan gittikten sonra Belgrattan bir mektup, bir de galiba İsviçreden bir kart yazmış, sonra bir kaç ay ses çıkmamış, onun üzerine kendisini aramak lüzumu hâsıl olmuş..

Ben Pariste iken Fransız polisi bu işle meşgul idi. Bir iki gün evvelki gazetelerde adamcağızın (Lyon) şehrinde öldüğünü haber verdiler. Esasen son zamanlarda kendisinde ufak bir felç ile karışık dimağ rahatsızlığı da varmış... Bu acıklı âkıbetin tafsilâtını bilmiyoruz ama, (Matin) ismindeki Paris gazetesi bize can sıkacak, münasebetsiz bir nokta haber veriyor. (Sait Hikmet) Bey (Lyon)da timarhaneye atılmış, hüviyeti malûm olmadığı için künyesine (İsmet Paşa) yazmışlar... Vakıa bu terbiyesizliktir. Lâkin bunun üzerinde fazla durmaya gelmez... Çünkü insanlar biribirine baka baka değişirler.. Bunu bize hatırlatan bir sürü darbımesel vardır. - Umumî söylemiyorum amma - delilerle düşüp kalkanların pek tam şuurlu olduğunu kimse iddia edemiyor. Hattâ kendileri bile... Nihayet (Lyon) timarhanesindekiler de bu kaidenin tesiri altındadır. Binaenaleyh bunu daha meydana çıkmamış bir delilik eseri olarak görmek (Lyon) timarhanesinin idare heyetinden nezaket beklemekten daha kolay ve yakındır.. Hoşindi!.

Tek mevki meselesi

Avrupanın bir çok yerlerinde tramvaylar tek mevkilidir. Bu halka kolaylık olduğu kadar, tramvay idaresine de kolaydır. Hattâ gene bir çok yerlerde tek bilet usulü vardır. Holandada olduğu gibi... Bazı yerlerde iki kıt'alıdır. Peştede olduğu gibi...

Bu, tek mevki usulünün bizde de tatbikı hakkında gazetelerde, ötede beride sözler, fikirler görüp istiyoruz.. Fena değil amma şuna dikkat etmeliyiz:

Her şeyden evvel söyleyeyim ki; ben mevki farkının baştan aşağı aleyhindeyim.. Yalnız, eğer bizim tramvaylar bu günkü şerait altında işleyecekse birinci mevkileri kaldırmak doğru değildir. Zira..

1 — Tramvay şirketi tramvay ve seyrüsefer nizamatının emri hilâfına üstü başı berbat, pis olanları da arabalara alır, balık, yağlı gaz tenekesi, yağlı sefer tasları her gün görülen şeylerdendir.. Hele arabaların iskarça gibi oluşu da buna ilâve edilirse üstünü başını berbat etmeden tramvaya binmek muhal olur.

2 — Kadınların bugünkü sıkışık vaziyette halk arasına karışmaları doğru değildir.

Binaenaleyh: Eğer şirket veya belediye, yahut Nafia tek mevki usulü tatbik etmek isteyorsa:

1 — Tramvayların yolcu adedini kat'î surette tesbit etmeli ve ondan fazlasına müsaade etmemelidir. Amma bu yasak, Kaptan Paşa yasağı gibi üç gün devam eder kabilinden olmamalıdır...

2 — Üstü başı pis ve yanındakini kirletebilecek yolcuları kat'iyyen arabalara almamalı;

3 — Arabaların ön tarafları eskisi gibi kadınlara mahsus kalmalı...

Bunlar yapılır ve tatbikında müsamaha edilmezse tramvayda bir mevki pek muvafık olur.

Berberler mektebi Gazetecilik mektebi

Berberler, mekteplerini açtılar, berber olmak isteyenleri orada yetiştirecekler... Gazeteciler için de bir mektep açılacaktı. Etütler yapıldı, tetkikat icra edildi. Fakat bir türlü açılamadı... Gazetecilik mektebinin hâlâ açılmamış olması elemini, ayni aileden berberler mektebinin açılması biraz tadil etmiştir.. Hayat mütevali bir teselliidir.

FELEK

Bir tavzih

25 eylûl 932 tarihli san'at sahifemizde ressam M. Sami Beye cevabi makaesinde Ali Sami Beyin "Ben yazılarımı sizlere beğendirmek için yazmıyorum" şeklindeki cümlesi "yazıyorum" şeklinde bir tertip hatâsıile çıkmıştı. M. Sami Bey dünkü nüshamızdaki san'at sahifesinde bu noktaya temas etmiş bulunduğundan Ali Sami Beyin gösterdiği lüzum üzerine vaziyet tavzih olunur.

Maarif Bahisleri

Ecnebi mekteplerde Türk dili

Ecnebi ve ekalliyet mekteplerindeki türkçe tedrisatı, ölgün bir manzara arzetmektedir. Halbuki bu mekteplerin lisan tedrisatına verilecek ehemmiyet, memleketin istikbali ve harsî hayatile şiddetle alâkadardır.

Bu mesele ayrıca, büyük bir cid diyetle içtimaî ve hattâ iktısadî cepheden de tetkik edilmek lâzım gelir. Ecnebi mekteplerindeki talebelerin bir kısmı, bu topraklara, münhasıran iktısadî ve şahsî menfaatlarla merbut olan yabancıların çocuklarıdır ki, içlerinde, bilâhilâf, yüz seneden beri burada tevattun etmiş kimseler olup henüz türkçeden bir kelime bile bilmeden yaşıyorlar, ve daha da yaşıyabileceklerine kani olanlar vardır.

Bu zehirli telâkki, gerçi, evvelce imparatorluk taslağının kapitülâsyonlarına dayanan bir meseleydi. Asırlardan beri bizim içimizde yaşayıp ta şimdiye kadar bir türlü temsil edemediğimiz, lisanımızı öğretemediğimiz Rum, Ermeni, Yahudilere ve çocuklarına, bu hal pek fena bir misal teşkil ediyor; Türkiye, tufeyli yaşanabilecek bir memleket zehabını veriyor. Bir taraftan da bunlar, din perdesi altında siyasî propagandalarla bizden uzaklaştırılıyor. Buna zamimeten maziden, muhitlerden aldıkları meş'ur, gayrimeş'ur husumetler de, içtimaî bünyemizi kemiriyor.

Hâlâ memleketimizde dini propagandalar ve misyonerler merkezi olan mektepler vardır; bunlar istedikleri gibi gayrimüslim Türkleri kendilerine yavaş yavaş cezbediyorlar; fırsat buldukça memleketin nizamatını her veçhile ihlâle çalışmaktan çekinmiyorlar.

Sırf lisan hâkimiyeti dolayısile bu mekteplerden her biri —Evet, hayret edilir— tebaamızdan her ay üç dört bin lira kadar para alıyorlar. Bu efendiler, aldıkları bu paraları, derhal Belçikada ki umumî merkezlerine gönderdikleri gibi kendi mensup oldukları devletlere de siyasî ve iktısadî şebeke vazifelerini görüyorlar.

Fransa, vaktile millî hudutlarından tardettiği fakat, umumî harpten sonra sevmeğe başladığı bu papasları himaye etmek suretile şarktaki menfaatlerinin büsbütün ihlâl edildiğinin farkında olamıyor .

Bu papas teşkilâtının Fransada (s. a. c.= Eski muharipler cemiyeti) manımda kuvvetli teşekkülleri olduğu gibi Fransa meb'usan meclisinde frer'leri temsil eden meb'usları da vardır; bu eski muharipler, umumî harpte, bilhassa Türkiye aleyhinde roller almış, mütarekede de reylerinden istifade edilmiş kimselerdir.

Bugün, böyle bir maksatla devam ettirilen ve Türk harsının inkişafına mani olan tezviratın menedilmesi kadar kolay bir şey yoktur.

Mes'ut Türk inkılâbı önümüze, Lausanne muahedesi gibi çok kuvvetli ve ayni zamanda çok kıymetli bir şaheser ihda etmiş bulunuyor.

Şayet, husumet meş'ur olarak devam ediyorsa derhal muahede ahkâmından azamî derecede istifade edebiliriz.

Bu müesseselerin her birinin tedrisat nizamnamesi muhteliftir; istedikleri gibi hareket ediyorlar. Mensup oldukları memleket te dahil olmak üzere, hiç bir memlekette derslerin umumî vasatîleri nazarı itibara alınarak talebe terfiine imkân verilmemiştir; bu doğrudan doğruya Türk tedrisatına tevcih edilen sinsi bir suikasttır. Bunların nizamnamelerini ayrıca kabul etmeye mecbur değiliz. İmtihanlara dair konulan bu hileli usullerin önüne geçebilmek için, ve ayni zamanda Türk dili tedrisatındaki vahdetin bozulmaması için, bu husus hakkında koyacağımız bazı ehemmiyetli maddelerle kâfi derecede mühim neticeler elde edebiliriz.

Bugün, her memlekette sıkı bir tedrisat merkeziyeti cari iken biz nasıl olur da böyle bir şeye müsamaha ile mukabele ederiz. Meselâ İtalyada bazı Amerikan mektepleri mevcuttur; fakat, bu mekteplerde her şeyden evvel İtalyan lisanı , İtalyan harsı, İtalyan kanunları asıldır.

Bize gelince, işte Lausanne muahedesinin bu baptaki maddesi:

"Cilt —4— sahife —59— Türkiye heyeti murahhasası, 30 teşrin. 1914 senesinden evvel Türkiyede mevcut oldukları musaddak Fransa, Büyük Britanya ve İtalyaya tabi bulunan müessesatı tedrisiye, hayriye ile hastanelerin kemakân payidar olacaklarını beyan eder. Maamafih bu müessesatın hiç bir behane ile hiç bir veçhile Türkiyenin menafiine ve Türk kavaninine mugayir lâalettayin bir propaganda veya bir fiil ve harekette bulunamıyacakları iyice, mukarrerdir."

Görülüyor ki, bu maddenin şeffafiyeti, sarahate hiç bir tevile, hiç bir tefsire ihtiyaç hissetmez.

Biz memleketimizde azîm bir inkılâp yaptık; binaenaleyh, bu mekteplere devam edecek Türk talebeyi, lâyıkı veçhile idare etmek salâhiyetini haiziz; hiç bir itiraza mahal yoktur. Kendi tebaamızı, kendi aleyhimize —zımni bile olsa— teşvik edebilecek bir tedrisata asla cevaz veremeyiz. Zaten muahede de bizden bunu istiyor, başka türlü söylemiyor.

Talebeyi zehirleyen bu müesseseler hemen her fırsatta türkçe tedrisatı, ve Türk harsı üzerine suikast yapıyor. Türkçe muallimlerini pek feci, pek gülünç bir hale sokuyor. Bu tevzirattan artık sıyanet zamanı çoktan gelmiştir .

Bu efendiler, kendi mekteplerine bol keseden lise unvanını veriyorlar, ne hakla?

İşte, resmî fransız liselerinin 1931 de neşredilen "Programme de l'enseignement secondaire,, unvanlı proğramı. Bu proğramda Fransız liseleri altıncı sınıftan (bizdeki orta mekteplerin birinci sınıfı) başlayarak yedi sene devam ediyor; şu halde lise tedrisatı, filozofi ve riyaziye sınıfları dahil olmak üzere on üç seneden ibaret bulunuyor. Halbuki, bu mekteplerin ne proğramları, ve ne de sınıf taksimatı, bu teşkilâta temas bile etmiyor. Esasen buradaki sefarethanelerde her sene yapılan bakalorya imtihanları da bu iddiamızın sıhhatini isbata kâfi bir delil teşkil eder.

Artık bu topraklarda, eski korkak imparatorluk müstehasesi değil, Türk inkılâbının doğurduğu müstakil Türkiye Cümhuriyeti, Mustafa Kemal Türkiyesi olduğunu anlamalı ve anlatmalıyız. Bu müesseseler, ayrıca umumî bir müdüriyet halinde idare edilecek olursa memleketin harsî hayatında derin bir inkılâp vücude getirilecektir.

Arasıra müzmin bir hastalık gibi nükseden "tanassur hâdisesi" nin de önüne geçilmiş olur.[1]

Orhan RIZA

[1] «Orta tedrisatta Türk dili» unvanlı makaledeki yanlışların doğruları: Calvet - tasavvur edilen bu müşkülâtı - tahlil teşebbüsünü - Edebiyat tarihi dersleri 3 ten (bizde lise I).

Bu akşam senenin ilk büyük filmi **ELHAMRA** Sinemasında fevkalâde müsamereyle başlıyor

Lilyan Harvey — Cennet Kuşu — Henri Garat

Zevkli - Eğlenceli - Neş'eli bir mevzu - Nefis musiki - Güzel şarkılar ve valsler.
Tam manasile büyük UFA Opereti. Rejisörü WİLHELM THIELE
DİKKAT: 1 - Bu büyük filmimizde fiat'arda zam yoktur. 2 - Bu geceki müsamere için biletinizi evelden aldırınız.

Hikâye

Tebrik ve Taziye

Hayret. Tersine akan nehir gibi şu Eminin tabiati ve ahlâkı anlaşılır şey değil. Sevinecek yerde ağlar. Ağlayacak yerde güler bir acayip tabiat ki anlamak imkân haricinde. Daha garibi var. Meselâ arkadaşlarından birinin pederi veya ailesinden bir zat vefat etti değil mi? Ona taziye mektubu yazacağı yerde şöyle bir telgraf çeker:

"Pederinin vefatından mütevellit neşenize iştirak eder ve tebrikâtımı takdim ederim."

Nasıl? Beğendiniz mi? Maaşınıza zam yapıldı yahut yeni bir ev aldınız ne bileyim tebrik edilebilecek bir vaziyete girdiniz değil mi hemen bizim Emin faaliyete geçer.

"İşittim ki bir yavrunuz dün yaya gelmiş. Çok müteessir oldum. Kederinize an samimülkalp iştirak ederim. Allah bir daha böyle felâket göstermesin." diye başlar ve hayretten bir karış açık kalan ağzınızı bir yığın teselli ile doldurur.

İlk zamanlar bunu muazzam bir münasebetsizlik telâkki edenler Emin için müthiş ve meş'um şeyler düşündüler. Emin pervasız, bu herkesin feci bir şekilde yadırgadığı tabiata devam ediyordu. Bütün aleyhinde söylenenler ona vız geliyordu. Çalıştığı müesseseye müdür olduğu gün onu hüngür hüngür ağlarken gözlerimle gördüm.

Bu bir çılgın mı idi? Hayır!

Ona sordular.

— Emin niçin böylesin? Niçin "herkesin zıddına pürçini taap bir meslek ihtiyarına mecbur oldun." Neden herkes gibi değilsin.

O bu suallere şu cevabı verirdi:

— Riyakâr değilim.

Nihayet onu mecbur ettiler. O da anlatmağa razı oldu. Bir kış gecesi idi. Hepimiz oturmuş sakin sakin konuşuyorduk. İlmî münakaşalardan biraz da yorulmuş gibiydik.

Emin anlatmağa başladı. Ne bir kelime eksik, ne bir kelime fazla onun söylediklerini not ettim. Aynen size anlatıyorum. Ne derseniz diyiniz. Beni bir az ikna eder gibi oldu, bilmemsiz ne düşünürsünüz.

— Efendim. Bana soruyorsunuz "niçin taziye edilecek yerde tebrik, tebrik edilecek yerde taziye ediyorum" bu benim aksiliğimden değildir. İzah edeyim. Her ölen insan hakkında dökülen gözyaşlarının bir tek mânası vardır. O öldü. Ve mutlak bu kederin ardında o keder den daha samimî daha kuvvetli bir his daha vardır ki o da "O öldü, fakat Allaha çok şükür ki ben yaşayorum." Babanız mı öldü. Tebrik ederim çünkü siz ölmediniz ve kurtuldunuz ve sevinmiyorsunuz. Haklısınız. Sevinmekte haklısınız. Çünkü ya ölseydiniz ne felâket değil mi? Bu herhalde babanızın ölümünden daha feci değil mi sizin için?..

Karınız hasta. Tebrik ederim. Çünkü siz hasta değilsiniz. Ya maazallah siz hasta olsaydınız. Çocuğunuz mu dünyaya geldi? Vah vah ne felâket, ne felâket. Zira çocuğunuz hastalanacak, üzüleceksiniz belki de ölecek . Halbuki bu çocuk doğmasaydı. Siz de çocuğu ölen veya hastalanan bir adam olmayacaktınız. Maaşınıza zam mı yapıldı? Bir gün bunu kaybetmeniz ihtimali de mevcut ya?.. O halde bir felâket, bir sıkıntı ihtimali hâsıl olmuş demektir. Ev aldınız. Bundan büyük felâket yok. Bu evi almasaydınız ne olurdu sanki? Bir yangın sizi gözyaşları içine garkedecek. Halbuki bu ev sizin olmasaydı da yansaydı kılınız bile kıpırdamayacaktı. Siz felâketi satın aldınız demektir. Ben işte felâketi daha evvelinden görüyor ve mukadder bir kederin taziyesini yapıyorum.

Hepimiz şaşırdık. İçimizden biri:

— Benim bir yavrum dünya ya geldi." dedi.

Emin taziye ederim. dedi.

Çocuğu dünyaya gelen arkadaş ta iâlve etti:

— Çocuğum olduğu iyi oldu. Çok seviniyorum. O hastalanacak, belki de ölecek. Aman yarabbi ne güzel şey? Çünkü ben ölmemiş olacağım ve sevineceğim. Bu çocuk benim sevincimi ihzar eden bir sebep de mektir. Sizin noktai nazarımıza tamamile muvafık. dedi.

Emin:

— O halde dedi. Pederiniz merhumun kederile dövündüğünüz günlerde benden aldığınız tebrik telgrafına niçin kızdınız. Demek benim prensiplerim taammüm etmeğe kabul edilmeğe başlandı. Benim için de bundan büyük muvaffakıyet ve keyif tasavvur oluna bilir mi?.

Hep bir ağızdan bağırdık.

— Zırva tevil götürmez. Siz ne dersiniz?.

Önümüzdeki perşembe akşamı büyük GALA müsameresi olarak gösterilecek ilk İtalyanca sözlü ve şarkılı
KADIN PEŞİNDE
(Rubacuori)
Filmi için ARTİSTİK sinemasında istihzarat devam ediyor. Heyeti temsiliyesi başında: Şık ve nezih komik ARMANDO FALCONİ ve meşhur dansöz GRAZİA DEL RİO

Bugünden itibaren
ŞIK SİNEMADA
Mevsimin en güzel filmi olan
MONTE KARLO BOMBALAR ALTINDA
İki sevimli büyük artist
KATE von NAGY
ve
JEAN MURAT
tarafından Fransızca SÖZLÜ büyük temaşalı ve zengin mizansenli operet

Fransız sinema san'atinin 3 Büyük Siması
MARCELLE CHANTAL
GABRİELE GABRİO
CHARLES VANEL
Pek yakında: GLORYA'da
KANUN NAMINA
filminde

"Milliyet,, in edebî romanı: 3

ROMAN

Yazan: Falih Rıfkı

Demokrasinin bir iyiliği oldu ise bizi sırmadan, yaldızdan ve yıldızdan kurtarması... Lâtin harflerinin birçok iyiliklerinden biri ise, bizde artık lâf okumaya vakit bırakmamasıdır. Recai Zade sağ olsa yeni harfle gurup tasvir etmiyecekti.

Demokrasi der demez, Liberalizm, plânlı iktisat, Faşizm, Hitler ve Bolşevizm, bütün 932 bahisleri kafamda ayaklandılar. Ancak ne kendimi, ne de sizi eğlendirmeyecek bir şey yapmamağa karar verdiğim için, hepsini ters yüzü Kadro mecmuasına gönderiyorum.

* * *

Durunuz, bir roman yazamaz mıyım?

Tezli roman, tezsiz roman, [illegible] sandır Duma, Balzac, Flober, Pol Burje, Anatol Frans, hattâ Vecihi ve Saffet Nezihi, hep birden kafamın içinde sökün etti.

Fakat roman nedir?

Siz de benim gibi bildiğinizi zannedersiniz. Tariften güç şey yoktur. Biraz düşündükten sonra, anlıyorum amma, anlatamıyorum, diyeceksiniz.

Acaba bir edebiyat kitabında hazır bir tarif bulamaz mıyız?

— 3 —

Mevzu peşinde bir muharrir

Bizim kır evinde roman var; fakat orman dersi verecek bir edebiyat kitabı yok. Komşu köşkte liseden yeni çıkmış [illegible]

"İnsanların maceralarını, ihtiraslarını, seciyelerini gösteren küçük büyük nesir eserlerinin topuna birden romanesk çeşit denilir, ki roman, menkıbe, küçük hikâye eşkillerine ayrılmıştır. Bu yazılar mevzularını ya doğrudan doğruya hayalden, ya tarihten, ya hayatın hakikatinden alırlar. Hayattaki her vak'a, her sergüzeşt romanesk çeşite mevzu olabilir."

Romanın bir takım esaslı şartları da var:

"Eserin içindeki vak'alar, doğruya benzemelidir. Şahısların seciyeleri, ihtirasları, duyguları hayatta rasgelinen insanların seciye, ihtirası ve duygularına uymalıdır. Hikâyede baştan sona kadar hareket ve hız olmalıdır."

Bir takım münekkitler başka bir şart ta koşarlarmış:

"Her roman bir ders te vermelidir."

Demek ki ilk iş mevzu'dur. Mvzu sözü, akla en başta insanın knedini getirir. Onun için bizdeki romancılar ilk eserlerini tercümei hal cüzdanına ben-

Kendi ismimi ve tanıdıklarımın isimlerini değiştirerek sergüzeştlerimi anlatsam, acaba hoşunuza gider miyim?

Bir gün bir muharrir meşhur adamlara dünyada en mühim vak'anın ne zaman ve ne olduğunu sormuş. Kimi Napoleon'un Moskovadan dönüşü, kimi Fatih'in İstanbula girişi, kimi İsa'nın asılışı, herkes bir fikirde bulunmuş. Bernar Şav kâğıdın üstüne bir tarih yazmış:

8 kânunuevvel 1869[1]

Muharrir — Bu tarih nedir, o gün ne oldu?

Bernar Şav — Siz kendiniz arayıp bulunuz.

Meğer tarih Bernar Şav'ın doğduğu günmüş!

Açıkça söylemek isterim: Ne doğduğum güne, ne geçirdiğim ömre ehemmiyet verenlerdenim. Ne öyle doğmak, ne böyle yaşamak isterdim. Istıraplarımı kitapçılara satmak için

[1] Yanlıştır, Larousse'tan dü-

bile gözden geçirmek hevesinde değilim.

Evet, ne örnek olmağa değerim; ne de gülünç olmaktan zevk alırım. Bir çok kimseler hayatlarını yazarken, size soyulmuş bir portakal ikram etmişlerdir. Kabuklarını hangi çöplüğe sakladıklarını kendilerinden başkası bilmez.

Osmanlıcasını Lâtin harfleri kalının almadığı, sırf görüş vasıtası iken, göz bile kendini göremez, sözü yanlıştır. İnsan kendini görür... Fakat gösteremez! Muharrirler hayatlarının doğrusunu yazabilseler, bu müsveddeleri matbaaya değil, mahkemeye vermek lâzımgelir.

Hatıralarım, demek, söylemek istediklerim, itiraflarım, demek, söyleyebildiklerim, demektir.

Hayır, mevzu ben olmıyacağım. Hayalimden bulmak var. Bu kendimi yazmaktan daha güç bir şey... Öyle bir adam yaratacağım, ki onunla konuşacaksınız; onu göreceksiniz. Onunla gezecek, oturacak, yiyip iceceksiniz. Yoksa şimdiki roni her tefrikada yeniden öğrenmiyeceksiniz. Ben Balzak'ın Goryo baba'sını okuduktan sonra, aylarca ne sokakta, ne evde, ne yatakodamda bu adamdan kurtulabildim. Her gün bir köşebaşında karşılaşacağız zannederdim. Allahın yaratıklarından milyonda biri, Balzak'ın yarattığı bu adamın binde biri kadar varlaşamaz.

Hayalim de biraz kıt ve kurudur. Beni böyle bir tip ararken görseniz,

— Falir Rıfkı adam yaratıyor, diye değil,

Kim bilir hangi hastalığa tutulmak üzere olduğumu düşüneceğinize şüphe yortur. Unutulmuş bir ahbap ismi, yahut bir kafiye, veya bir cümle oyunu arıyan arkadaşlarınızın yüzlerindeki kısılışa, büzülüşe, kıvranışa dikkat ediniz. Gebelik çeken kafada tefekkür heykellerinin idealleştirdiği sükûn, gebe Meryem'in düz karnı kadar sahtedir.

Hem bu yaradışlar, biraz da sol kulağı göstermek için sağ eli enseden dolaştırmağa benzer. İnsanlar kendilerini pek dan duvarı, etimz ve derimizdir.

Müsveddelerin bu satırlarında iken bir iki ahbap geldi, kendilerine niyetimin ne olduğunu söyledim ve buraya kadar yazdıklarımı okudum. Biri dedi, ki:

— Ayol, düşündüğüm şeye bak! Eski bir tarih kitabı da bulamaz mısınız? Meselâ bugünkü tefrikalardan biri, dinle:

"Karacan, bir elinde mızrak, bir elinde kılıç, atını sürdü; ve bir kan dalgası içinde:

— Haydi bre Gökgöz, dedi.

Gökgöz heybesine baş doldurmuş, ve Kopukkol'un sözleri, dişleri arasındaki bıçakta ıslıklanarak, kızıl göl üstünden....

— Amerikada geceleri uyuyakalmaktan korkan gece bekçilerine mahsus radyo monolokları varmış. Acaba onlardan birinin tercümesi midir?

— Hayır, Türk çocuklarını terbiyeye mahsus tarih tefrikası.. Fakat sen güç bir san'atın fenasına bakarak kolay zannetmek ve cesaretlenme usulünü bilmez misin?

SİNEMA ÂLEMİ

Stüdyolarda Artist haytaı

Bir yıldız stüdyolarda artistlerin hayatını şöyle anlatıyor:

Sabahleyin yanımıza sekizde gelirler, derhal masaj başlar. Masaj, adeta dayak gibi kaba ve sert yapılır. Bu, bir saat devam eder. Ondan sonra da bir saat cildinizin tedavisi ile uğraşılır. Çünkü yüzünüz gece pomadalarla, pudralarla, boyalarla dolmuştur.

Uykuda bile serbest değilsiniz, çünkü yüzünüzde bir takım kompresler, pomadalar vardır. Bundan sonra kuafür, pedikür, manikür meselesi gelir; bunlar la da saatlerce uğraşacaksınız.

İşte bunların ücretini behemehal ödemek mecburiyetindesiniz. Bunlara senede en aşağı 200 bin frank vereceksiniz, çektiğiniz azap ta caba!

İşte böyle masajlardan, doktor tedavilerinden, kimyakerdep geçtikten sonra muhakkak ki güzel bir kadın oldunuz. Bakınız aynanıza... Geldiğiniz zaman ne idiniz,. şimdi nesiniz? Muhakkak ki, ideal bir kadın oldunuz, fakat siz şimdi artık kendinizin değilsiniz, onlarınsınız, onların kulusunuz. Bunu aklımızdan çıkarmayınız.

Serbest değilsiniz, stüdyoda direktör şizi iki defa bir adamla görüşürken görse sizden hesap sorar, şunu demek istiyorum ki, kumpanyanın istediği adamla görüşecek istemediği ile görüşmiyeceksiniz.

Filmde yaptığınız tesiri, dışarda da yapmalısınız. Filmde sergüzeştleriniz varsa, serbest hayatınızda da sergüzeştleriniz olsun. Eğer, rollerinizde genç ve bakire kız rolü alıyorsanız, aman dikat ediniz, dışarda bir sergüzeşt yüzünden rezalet çıkmasın. Çünkü dışardaki fena tesiri stüdyodaki kredinizi kırar.

Yıldızların düğünleri, nişanlanmaları, boşanmaları bahsına gelelim. Bu safha çok garip şeyler arzeder. Meselâ Moris Şovalya ile söz birliği ettikten sonra nişan landığınızı bir gazeteciye söylerseniz; birden bire meşhur oluverirsiniz.

Aman çok sinsi iseniz, Ollivoda gitmeyiniz.. Giderseniz hislerinizi çiğneyin ondan sonra gidiniz.

Filmde komikseniz; dışarda surat asmıyacaksınız, Filmde facia oynıyorsanız; dışarda güldüğünüze kimse şahit olmasın.

Farzedelim ki; muvaffak oldunuz.

Bir kontrat teklif ediyorlar; iş ise eskisine nazaran iki misli bir ücretle. Memnun oluyorsunuz, çünkü borçlarınızın bir kaç açığını kapıyacaksınız, fakat unutmayınız ki; sizin her terfiiniz masrafınızı da ileriletecektir: Kürkler pırlantalar; ipekler... İlk defa aldığınız otomobil artık kâfi değildir; ikinci bir oto; bir şoför; birer yazlık otomobil daha alacak sınız. Fam döşamber kâfi gelmiyor; bir daha alacaksınız; evinizi büyültmeğe mecbursunuz; hizmetçi; aşçı da kâfi değil.

Yeni mukaveleye nazaran çok jimnastik yapacaksınız; her sabah yüzeceksiniz; yol yürüyeceksiniz. Düşününüz ki; karşınızda ellerinizde tayyare diploması olan on altı yıldız vardır. Atlarınız; bir küçük tayyareniz olacaktır.

Farzedelim ki; bir kaç sene çalıştınız çok kazandınız, kazanmak için hiç boş durmadınız. Emin olunuz ki bütçenizde bir tevazün hâsıl olduğuna asla şahit olamıyacaksınız. İşte arkanızda bir sürü alacaklı ki; her gün arkanızdan koşuyorlar. Gene öyle iken bahtiyarsınız; çünkü sizinle beraber buraya gelen kaç arkadaşınız mahvolup gitti.

Kontrat bitince her şeyi satmak; dağıtmak sizin için tehlikelidir. Her gösterişiniz yerinde kalmalıdır. ki; ikinci bir kontrat aktine muvaffak olabilesiniz.

Ne kadar tanınmış; yüksek yıldızlar var ki; senede bir kaç sefil ay yaşarlar. Size isim vermek istemiyorum; eğer bu isimleri size söylesem; benden ziyade siz şaşacaksınız.

Kaç yıldız var ki; parlak bir muvafakiyetle işe başladılar; ve büyük bir hüsranla memleketlerine döndüler. Kaç yıldız var ki; sessiz film devrinde saltanat mabedinde birer huri idiler; şimdi yüzlerine kimse bakmıyor. Çünkü seslide yalnız ses lâzım değil o sesi kullanmak lâzımdır. Şarkı; dans lâzımdır. Ne kadar çok genç kızlar var ki; memleketlerinde güzellik kraliçeliğini kazandıkları halde buradan nefretle geri döndüler ve birer ticarethanede küçük memur kaldılar.

Hollovodda insan diyebilir ki; bir ormanda ne kadar ağaç varsa o kadar güzel kız vardır. Garibi; sokakta bir çirkin kadın geçtiği zaman herkesin dönüp ona hayretle bakmasıdır.

Bu güzel kızlar; her yerde ...ce olabilirlerdi; halbuki bura ...nsör memuru; tramvay biletçisi; hastanelerde hemşire; dükkânlarda kasa memurudurlar. Fakat ümit ölmez derler ya... İşte bu zavallıların kalplerinde de öyle bir ümit daima parlar: Belki!

Muvaffak olan kaçta kaçtır; biliyor musunuz; genç; güzel kızlar.. Şaşmayınız; on binde bir!

Fakat ümit; kalplerde her zaman yaşamalı. Bu da doğru... Nasıl günün genç; güzel kızları; şimdi Hollyvooda gitmek istiyor musunuz? Ben tavsiye etmem; fakat isterseniz gidiniz. Anlattıklarımdan orasını daha pek çok ezici ve merhametsiz bulacaksınız.

Film nasıl çevriliyor, artist nasıl çalışıyor?

Bu hafta Elhamrada tekrar Lilian Harvey ile gözükecek olan Hanry Garat

Saat 9,5... Nişantaşından Maçkaya dönecek dönemeçten geçenler, çok yakından atılan mitralyöz kurşunlarının sesleri ni duyuyorlar.

Bu! bir, birbuçuk dakika devam ettikten sonra kesiliyor. Arkasından uzun bir düdük...

Bunun ne olduğunu keşfede bilmek için, o dönümü dönmemek ve doğruca aşağıya inmek lâzımdır. O zaman insan kendini kübik yazılarla yazılmış bir levha karşısında buluyor ve merakını gidermiş oluyor. Burası;

İpek film stüdyosudur.

Karilerimize bu sütunlarımızda sık sık stüdyolardan bahsederiz. Ancak bizim merak ettiğimiz gibi her halde onlar da ilk Türk stüdyosunun nasıl olduğunu öğrenmek isterler. İşte karilerimin bu merakını tatmin etmek için yukarıda söylediğim gibi saat 9,5 da o köşeye dönmeyenler arasında ben de vardım...

Stüdyo, Nişantaşındaki İngiliz mektebinin karşısındaki eski elektrikli fırının binasında dır.

Stüdyonun bir, dahilî kısımları çevirmek için, bir de haricî kısımları çevirmek için ayrı iki yeri vardır. Dahilî kısım, Avrupa sinema atelyelerinde gördüğümüz şekildedir. Haricî kısım ise bir bahçeden ibarettir. Bu bahçede, filmin senaryosunun icap ettirdiği şekilde dekor yapılır ve orası istenen şekle ifrağ edilmiş olur.

Bu sene gösterilmek üzere stüdyoda iki film hazırlanmaktadır. Biri, Karım beni aldatırsa isimli operet, diğeri de Nizamettin Nazif Beyin Bir Millet uyanıyor filmleridir.

Stüdyonun bahçesinden geçerken kendinizi bir köyün sokağından geçiyor zannedersiniz. Bu köy manzarası Bir Millet Uyanıyor filminin bir kısmının cereyan ettiği yerdir. Burada; filmin büyük bir kısmı geçiyor. Ancak benim görebildiğim kısım, Yahya kaptanın - ki bu filmin baş rolünü oynayan tiptir. - adamlarından birinin yaralı bir halde gelip, kaptanı baskına uğrattıklarını söylemesi ve onun kolları arasında ölmesidir. Diğer kısım da, ayni mevkide Yahya kaptanın hücum eden kuvvei inzıbatiye askerleri tarafından esir alınmasıdır. Ayni gün öğleden sonra, dahilde Karım Beni aldatırsa filmine ait bazı frogmanların çekilmesini de seyret tim.

İpek fil mstüdyosu, ufak ve muntazam bir Avrupa stüdyosunu andırıyor. Ancak bunu onlarla şimdilik mükayese etmek fazla nikbinlik olur. Daha bizim stüdyomuz rüşeym halindedir. Halbuki onlar taazzuv etmiş bir haldedirler.

Bu stüdyo Balkanlarda ilk stüdyodur, ve bizden başka hiç bir Balkan milletinde de yoktur. Burada filmler sesli olarak çevrilmektedirler. Müessesenin biri dahilde diğeri de haricte çalışmak üzere iki makinesi vardır ki bununla ayni zamanda sesi de ahzedebiliyorlar. Sonra, dahilde, ayrıca iki tane mühendislerin sesleri âyar ede bilmelerine yardım eden tesisat vardır. Bunlardan birisi, sesin yüksekliğini, alçaklığını kontrol ediyor, diğeri de sesi filme geçiriyor. Binaenaleyh demek oluyor ki ilk stüdyomuz Avrupa stüdyolarındaki tesisata maliktir. Stüdyo hakkında bu kadar malûmat verdikten sonra, asıl karilerimin merak ettikleri şeyi aşağıya yazıyorum:

Kathe von Nagy ile her sahada rekabet eden Lilian Harvey bu hafta Elhamra'da yine rakibesine meydan okuyacak

Bir film nasıl çevrilir

Hariçte gördüğüm kısım:

Saat on... Rejisör bir kenara konmuş olan masanın önünde senaryonun o gün çevrilecek kısmını tetkik ederken, dekorları yapan diğer adamlar hummalı faaliyet halindedirler. Dekor, yukarıda bahsettiğim köy sokağı, iki tarafı ahşap evler.. Solda bir cami ve şerefesinden yukarı kısmı görülen bir minare, bütün bu dekorun çok uzağında zannedilen bir yeldeğirmeni...

Sokağın ortasına ray döşenmiş, üzerine bir araba ve onun üstünde de makine oturtulmuş, operatör Cezmi Bey makinenin rayları üzerinde kaydığı zaman sarsılıp sarsılmadığını tetkik ediyor, ötede beride figüranlar ellerinde silâhları, kimi Lâz, kimi çeteci kıyafetinde dolaşıyorlar. Birden bire gözüme belinden boğazına kadar armalarla örtülü bir tip ilişti. Bu o kadar müheykel ve iyi bulunmuş bir tipti ki dayanamadım ve yanım da bulunan Nizamettin Nazife:

— Bu kim? diye sordum..

— Ay bilmiyor musun, bu meşhur Yahya kaptan işte....

Dedi.

Hakikaten temsil ettiği şahsın tipine bu kadar bürünebilen bir artist ender bulunur.

Kıvırcık siyah sakalların çer çevelediği uzunca bir yüz, hafif elmacık kemikleri çıkık... İnce bir bıçakla yarılmış gibi duran dudaklar, ve bütün bunlara inzimamen çok derinden bakan, fakat iliştiği yerde bakışlarının yükile o noktayı ezen mavi gözler... Ben böylece - Sonra dan isminin Atıf olduğunu öğrendiğim - artisti tetkik ederken, kulağımın dibinde tiz bir düdük çıkladı. Ve rejisörün dik ve mütehakkim sesi duyuldu.

— Herkes yerine.. Çevirmeğe başlıyorum. Nasıl Cezmi makine hazır mı?

— Hazır, yalnız 75 objektif le mi çevireceğiz?

— Evet, yavrum...

— Remzi çabuk bana bir 75 objektif ver..

— Peki, Cezmi, al...

Makine artık işleyecek bir vaziyette...

Artistler yerine oturmuşlar. Manzarayı tesbit edelim. Sağdaki evlerden birinin penceresinden bir mitralyöz namlusu gözüküyor. Makinenin önünde Yahya kaptan oturmuş, yukarıda anlattığım gözleri karşıyı deler gibi...

Yanında Ercüment pencereden dışarıya uzanmış ve elinde bir tabanca var. Filmde alınacak kısım bu... Rejisör sinema makinenin vizönünden bunların vaziyetini seyrediyor. Arada bir ses:

— Remzi, Atıfın yüzü karanlık, görmeyorum, oraya ışık ver..

— Peki

Söylenen ışık tertibatı da hazırlandı, birinci çevriliş başlıyor.

Gene rejisörün dik sesi;

— Ben, çeviriyorum. Derdemez makineli tüfenkler ateşe başlayacak. Sen Atıf bunlar ateş ederken yanındaki Ercümende dönecek:

— Artık ümit yok, hakkını helâl et kardeş. Diyeceksin. Anlaşıldı mı? Haydi bir tecrübe yapalım:

— Dikkat!...

— Çeviriyorum...

— Tak tak tak ta ta ta tak tak...

— Artık ümit yok, hakkını helâl et kardeş.

— Bum, bum, bum...

— Düt...

— Ercüment; neden ateş ettin, ben sana ateş et dedim mi ha?...

Ercümentte ses yok...

— Atıf, olmadı, daha sert, daha yüksek söyleyeceksin, kendin için konuşmayorsun mikro seni duymayor. Haydi bir daha tecrübe edelim. Vazifeniz şu, tekrar ediyorum. Sen, Atıf, mitralyözler ateş başladığı zaman dan bir iki saniye sonra Ercümende dönüp yüksek sesle:

— Artık ümit yok, hakkını helâl et kardeş..

Diyeceksin? Anladın mı. Sen de Ercüment ateş etmeyeceksin. Haydi çeviriyorum, dikkat edin:

— Dikkat!...

— Haydi Cezmi...

— Çeviriyorum!..

— Tak tak tak tak tak ta ta ta..

— Artık ümit yok hakkını helâl et kardeş.

— Tık...

Makine gene durdu. Rejisör memnun değil...

— Olmayor, olmayor, daha yüksek daha hızlı, lâkırdıların anlaşılmıyor.

Böylece belki on beş defa bu sahne tekrar edildi. Ve nihayet oldu. Yalnız şurasını da ilâve edeyim ki karilerimden belki bazıları Avrupada artistlerin ne rahat olduklarını ve ne kadar para kazandıklarını düşünürler. Halbuki bu fikirleri tamamile yanlıştır. İşte yukarıya koyduğum tablo artist hayatının iç yüzüdür. En ufak hatâ gözden kaçmaz ve derhal rejisörün üzerinde aksi tesir yapar. Onun içindir ki aktör dünyanın en sıkıntılı hayatını film yapar ken geçirir...

Bundan başka; gene ayni filmin, diğer bir parçası olan Yahya Reisin teslim olması sahnesi idi. Bu tablo da şöyledir:

Yahya reis yukarıdaki tabloda söylediğim veçhile ümit kalmadığını anlayor ve yanında bulunan kıymetli evrakı emir beri Tilkiye vererek onu kaçırdığı esnada baskın yapan kuvvei inzıbatiye askerleri tarafından muavini Ercüment ile berabber baskına uğrayor ve kaçmak ihtimali olmadığı için esir ediliyor. Bulunduğu evin kapısının önünde geçen bu hâdisatı müteakip onu silâhlarından tecrit ediyorlar ve önünden kendisine mensup olan adamları sürükleyerek idam etmeğe götürüyorlar.

Tablo bu.. Nasıl çevrildiğine gelince, anlatayım.

* * *

— Dikkat çevirmeğe başlayoruz. Herkes yerine...

Rejisörün sesi bütün artistleri ve figüranları tekrar canlandırdı.

Herkes yerine gitti.

— Muammer sen önden fırlayacaksın, Sıtkı sen de arkadan yetişeceksin. Anladın mı? Yahya kaptanı esir eden neferler size tekmil cevabı verecekler, siz onu karşınıza getirip silâhlarını alacak ve bildiğiniz cümleleri söyleyeceksiniz. Haydi hazır olun...

— Dikkat!...

— Çeviriyorum..

Makine işlemeğe başladı. Muammer bulunduğu yerden seğirtti. Onu takiben Sıtkı da fırladı. Ve Yahya kaptanın kapısının önüne geldiler. İkisinin de elinde tabancaları var.

Kapı açıldı. İçeriden süngü takmış bir nefer çıktı ve:

— Tamam yüzbaşım...

— Ölü mü, diri mi?..

— Yaralı... Yanında birisi daha var. Bu cümle neferin ağzından çıkar çıkmaz diğer neferler sürükleyerek Yahya kaptanı ve Ercümendi getirdiler.

Kuvvei inzibatiye yüzbaşısı olan Muammer, tipini tam mânasile yaşayan Atıfı süzdükten sonra:

— Size hürmetkâr olmağa mecburuz, kaptan ellerini bırakın dedi. Ve Sıtkıya bir işaret yaptı.

Sıtkı hemen Yahya kaptanın üzerine doğru yürüdü ve silâhlarını aldı.

O zaman yüzbaşı:

— Kaptan serbesttir. dedi..

Bu arada gözü arkada iki neferin arasında duran Ercümendi gördü ve onu diğer esirlerin arasına yolladı.

Basit bir sahne olan bu pasajı aşağı yukarı on defa tekrar etiler.

Bütün bu anlattığım kısımlar stüdyonun haricinde çevrilen aksamdır. İçeride çalışmak bundan çok zordur. Çünkü orada binlerce mumun ziyası altında ve kapalı bir yerde çalışmak mecburiyeti vardır.

Artistleri en fazla yoran şey o çok kuvvetli elektrik ziyası ve sıcaktır. Tam randmanla çalışan birstüdyoda insan zorzorunna belki 15 dakika durabilir. Bereket, 15 dakikadan fazla film çevrilmez. Aksi takdirde, artistler ve diğer adamlar muhakkak bir surette kabiliyetlerini kaybederler.

Avrupada bile sabahın sekizindan akşam altıya kadar çalışıldığı halde ancak 8 dakikalık film çekilir, ve bu sekiz dakikanın 3 dakikası asıl filme girer. Kariler, bu rakamlardan pek kolay bir fikir edinebilirler.

Kathe von Nagy'nin en iyi parteneri Jean Murat

Paramount filmin en güzel eseri olan Hotelde bir gece filminin artislerinden Betty yücut harekâtı yapıyor

Dil Kurultayı Dün En Hararetli Gününü Geçirdi

(Başi 1 inci sahifede)

Hazretlerinin yüksek varlığı ile kuruldu. Celseyi, gene Kâzım Paşa açtı. Geçen celseye ait zabıt okunduktan sonra Ruşen Eşref Bey kürsüye çıktı, Sosyalist Şuralar ittihadı ilim komitesi tarafından kurultaya gelen kutluluk telyazısını okudu ve alkışlandı.

Faik Âti B.in sözleri

Bundan sonra söz Faik Âli Beye verildi. Faik Âli Bey :

— Lisan meselesinin hiç bir memlekette, bu kadar muazzam bir şekilde ele alındığını bilmiyorum" diye söze başlayarak lisanın, hem ilim, hem fen, hem de bir san'at meselesi olduğunu söyledi ve edebiyat, bir süs, değildir" dedi.

Faik Ali bey büyük rehberin işaret ve irşadiyle kurultayda toplanmış olmasındaki ehemmiyeti tebarüz ettirerek dil işlerinin hiç bir devirde bu kadar intizamla ele alındığını bilmiyorum dedi. Faik Ali Bey lisan dedikleri müessese tekâmülünden ve bu işin kelime, kaide, sarf ve nahiv meselesi olmaktan çok başka bir şey olduğunu vasıtası lisan olan ve bütün duygu ve dileklerin en müessir ve en heyecanlı ifadesi bulunan edebiyatın bu husustaki rolünden bahsetti. Ve kendi mensup olduğu edebî neslin ecnebi dillerden aldığı kelimelere kendi hislerimizi vermiş olduğunu ve yeni kelimelerle lisanı zenginleştirdiğini iddia ederek "bize o kavimlerin esiri değil müessiri olduk,, dedi.

Faik Ali bey, sadelik, basitlik, şive bahislerine temas ederek konferansını bitirdi.

Hüseyin Cahit B. kürsüde

Faik Âli Beyden sonra söz alan Hüseyin Cahit Bey kürsüye gelerek kendi kanaatlerini söyledi. Cahit B., söze şöyle başladı:

— Muhterem hanımlar, efendiler. Yazı dilimizin göstermeğe başladığı anarşi içinde tam zamanında imdada yetişen kurultay fikrini hürmetle selâmlarım.. Kurultaya dair fikrimi açıkça arzedeceğim. Zamanınızın kıymetli olduğunu düşünerek uzun izahlardan çekiniyorum.

1 — Dilimizin menşeleri, muhtelif lehçeleri ve türkçeninAvrupa lisanlarile münasebetlerini araştırmak. Bu bir ilim meselesidir. Benim burada bir korkum var. Gazetelerde gördüğüm bazı yazılardan zahirî benzeyişlere kat'i bir ehemmiyet verildiğini anlayorum. Bir dilden diğer dillere geçerken, sesler sabit kanunlara göre değişir. Zahirde biribirine benzemeyen kelimeler, ayni kökten gelmiş olabilirler. Hiç münasebeti olmayan kelimeler de, biribirlerine benzeyebilirler. Aldatıcı benzeyişlere karşı uyanık bulunmalı. Sözlerimde, benden evvel söz alan hatiplerin hiç birine karşı en ufak bir ima yoktur. Bence dili tetkik vazifesi salâhiyet sahibi ilmî bir heyete tevdi edilmelidir. Amelî neticeler için uzun zaman ister. Bu heyeti, ilmî çalışmasında rahat bırakarak bugünkü hayat sahasına geçelim.

Dil içtimaî ve tabiî bir uzviyettir

2— Dil, düşündüklerimizi karşımızdakilere anlatmak için yapılmış sun'î bir âlet midir, yoksa irademizden müstakil bir müessese midir? Dil bence içtimaî bir müessese, tabiî bir uzviyettir. Bunda zannederim ki hep ittifak edeceğiz. Türk dilini, yüksek bir medeniyetin bediî, hissî , teknik ihtiyaçlarına tekabül edecek bir hale getirmeliyiz.

Bunun için dilimizi temizlemek ve medeniyet şartlarına uydurmak lâzımdır. Dilimizi temizlemek bahsinde asıl gayretimiz ecnebi kaideleri kaldırmağa tevcih etmelidir. Bunlar dilimizde birer lekedir. Fakat, bu vazife, nihayete ermeğe yaklaşmış sayılabilir. Sade lisan cereyanı, Arap ve Acem terkiplerini söküp götürmüştür. Bu cereyan o kadar kuvvetlidir ki bir akademi tesis edip bunun aksine çalışacak olsa muvaffak olamaz. "Sevki tabii" ve (aksülâmel) gibi terkipler terkip değil, tek kelimelerdir. Bunları bitişik yazarız. Türk alfabesinin bu işte büyük hizmeti olmuştur. Yabancı kelimeler bahsine gelince bu hususta ifratlar ve tefritler vardır: Türk kökünden gelmemiş bütün kelimeleri kovmak ifrattır. Fakat Türk kökünden lisana yeni bir kelime girince "lisan mahvoluyor!" gibi bir feryat kopuyor. Bu da tefrittir.

Halbuki hayat sahası, amel ve aksülâmel sahasıdır.. Bunu memnuniyetle karşılamalıyız. Dil, keyifle tâbi olamaz. Tâbi olsa, inhitata uğrardı.

Yabancı kelimelerden şikâyet

Dilimizdeki yabancı kelimelere karşı yükselen şikâyeti ben biraz fazla buluyorum. Yabancı kelimeler, dile sun'î olarak değil, tabiî bir tekâmül neticesi girerler. Münasebette bulunulan dillerden kelime almak zaruridir. Dilde olan herşey olması zaruri olduğundan olmuştur.

20 - 25 sene evvel kullandığımız Arap ve acemce kelimeleri artık kullanmıyoruz. Bunlar, ne bir akademi kararile dilden çıkarıldı, ne de ceza kanununun bir maddesi ile...

Nasıl öz türkçe yazalım?

Evet, mümkün olduğu kadar öz türkçe yazalım. Fakat yazılarımız, kalemden kendi kendine aksın. Sade tasannu yapılmamalı, yazılan şeyler, sonradan tashih edilmiş gibi görünmemelidir.. Lisanımızdaki lehçeler için mükemmel bir lûgat vücude getirelim. Köklerin kelime teşkili kabiliyetleri tetkik edilsin. Lüzumsuz kelimelerin lisana girmesine meydan verilmesin.

Uçkunu tayyare karşılığı olarak vaktile alsaydık iyi olurdu. Fakat, bugün tayyare adı, köylere kadar girmiştir. Tayar arapça da olsa, tayyare türkçedir. Çünkü bizim icadımızdır. Bizde öyle arapça kelimeler vardır ki onları bir arap anlamaz. Bugün Türke Türk demek için ondan 200 bin senelik bir şecere istemiyoruz.

Yazı ve konuşma dilleri

Yabancı ırktan gelen kelimelere karşı düşmanlığı uyandıran sebepler arasında biri de yazılarımızı, büyük bir ekseriyete anlatmak arzusudur. Fakat bugün yazı ve konuşma dilimiz biribirinden çok ayrı değildir.. Yazı dili,, her yerde biraz muhafazakâr, konuşma dili biraz derbederdir. Bugün meselâ, taksimi âmal ne demek olduğunu bilmeyenler, iş bölümünden ne anlarlar?Herkesi, okuduğunu anlar bir seviyeye çıkarmak lâzımdır. Yoksa Temenni ettiğimiz gayeye, hiç bir zaman erişilemez.

Medenî ihtiyaçlar meselesi

Dilimizi bugünkü medenî ihtiyaçlara uydurmak mevzuu bahistir. Nahvimizden şikâyet ediliyor. Bu şikâyetler dilin mahiyetinden tegafül etmektir.Bir milletin nahvi omilletin düşünce tarzının eseridir. Nasıl kafamızı da değiştiremezsek dilimizin nahvini de öyle değiştiremeyiz.

Bugün en işlenmiş bir lisan olan fransızca almanca kadar felsefe ve mabadültabiiye lisanı olamıyor. Kendimizi yaratıldığımız gibi kabul edelim.

Dilimizin noksanları

Dilimiz işlenmemiştir. Istılahlar işinin hallini zamana bırakamayız. Istılahları kabilse bulalım, kabil değilse lâtince ve yunanca asıllarından alalım. Her ne bahasına olursa olsun, dilimize ilim ve fen sahasını açmalıdır.

Bundan başka dilimizde medenî dillerin kelimelerine karşılıklar bulmak lâzımdır. Daha türkçe lûgat isteriz, sarf ve nahiv isteriz, harflerimizde ufak tefek değişiklik isteriz.

Cahit Beyin hulâsası

Hüseyin Cahit Bey, sözünü bitirirken müdafaa ettiği noktai nazarın şöyle bir hülâsasını yaptı:

"Türkçenin menşeleri hakkında ilmî tetkikler lâzımdır. Bunun için bir ilim heyeti teşkil etmelidir.

Istılahları kararlaştırmalı, eksik kelimeleri tamamlamalı. Türkçenin nahvinde kabiliyetsizlik yoktur, kusur kelimelerdedir. Yazı ve konuşma dili arasında fark yotkur. Lisan sadeliğe doğru kendiliğinden gidiyor. Lisana öz türkçe kelimeler koymak vazifesini hiç bir heyet deruhte edemez. Bu şahsî, daha doğrusu gayri şahsî bir şey olur."

Hasan Âli B.in cevapları

Hüseyin Cahit Beyden sonra Hasan Âli Bey kürsüye geldi.

Cahit Beyin nazariyelerinde âdeta fatalist davrandığını söyledi:

— Lisanlar teşekkül devrelerinde şuursuzdur. Fakat sonra şuur ile işlenir. Her millet kendi dilini böyle yükseltmiş, böyle ileri götürmüştür. dedi. Buna Romada Çiçeron ile Lâtin dilinin edebî şekil alışını, Luther in hamlesinden sonra Alman dilinin yükselişini misal gösterdi.

Leibnitz'in Alman millî dili, millî kültürün şartı olduğu hakkındaki sözünü ileri sürdü.

Bundan sonra taksimi âmal ve işbölümü sözlerine geçerek:

— Halk bunlardan hangisini anlar!

Diye sordu.

Tek bir ses: — İkisini de anlamaz? dedi. Fakat bütün sesler yükseldi:

— İş bölümünü!

— Bir adam işbölümünün tarifini bilmeyebilir. Fakat, mânasını şüphe yok ki sezer.

Dedi ve sözüne devam ederek:

— Cahit Beyefendi sözleri arasında "verim" dediler. Kendilerine bunu söyletmekte hiç bir hareketin tesiri olmadığını iddia edebilirler mi?

Dedikten sonra insan iradesinin ilim kadar kuvvetli olduğunu misallerle izah etti ve sözünü şöyle bitirdi:

— Yüz isteyen, bir yapabilir derler. Biz bin istiyoruz, yüz yapmak için...

Hasan Âli Beyin sözleri çok alkışlandı. Ve celseye on dakika için fasıla verildi.

İkinci celse

İkinci celse, tekrar Kâzım Paşanın riyaseti altında toplandı. Reis Paşa Hüseyin Cahit Beye:

— Bir şey söyleyecek misiniz? diye sordu. Cahit Bey:

— Başka mütaleelar bittikten sonra... cevabını verdi.

Bundan sonra Ali Canip Bey kürsüye gelerek evvelâ Faik Âli Beye, sonra da Hüseyin Cahit Beye cevap verdi. Ali Canip Bey Faik Âli Beyin "Bir menekşenin matemi" isimli şiirile bir halk şiiri okudu. İkisi arasında bir mükayese yaptıktan sonra:

— Adsız Türk şairi vasıtasile Faik Âli Beye cevap vermiş oluyorum.

Ve ilâve etti:

— Edebiyat bir süs değildir. Fakat Faik Âli Beyin mensup olduğu mektebin şiirlerinin süs tarafı da vardır ve Faik Âli Bey, daha ziyade edebiyatın süs tarafına kapılmış bir şairimizdir.

Edebiyatı cedide, divan edebiyatı lisanına tevarüs etmiştir. Yazdıkları lisan, divan edebiyatı lisanı idi. Divan edebiyatçıları, bu lisanda cübbe biçiyorlardı, edebiyatı cedideciler de smokin biçmeğe kalktılar.

Cahit Beye sorarım, edebiyatı cedide kelimeleri lisana tarihî bir tekâmül neticesi olarak mı girmişlerdir?. Yazı lisanında hayatî hamleler olduğu muhakkaktır.

Ali Canip Bey, edebiyatı cedide lisanından Nahudayı huda naşinas tûf gibi bazı kelimeleri misal göstererek:

— Şimdi bunların hiç biri kalmadı! Sözlerile hitabesini bitirdi ve alkışlandı.

Fazıl Ahmet B. in sözleri

Bundan sonra Fazıl Ahmet Bey kürsüye geldi:

— Bazı mamur görünen sözlerin içinde fikir viraneleri vardır. diyerek tedricî tekâmülden bahsetti ve:

— Korkulacak şey, tertipli ve programlı, şuurlu yürümemektir. Yoksa hızlı yürümek değildir, dedi.

Fazıl Ahmet Bey sözü eski lisana getirerek:

— Ben de bu dilin tiryakilerinden biriyim. Hani bazı antika meraklıları vardır. Tıpkı onun gibi. Dedikten sonra:

— Fakat, efendiler, diye devam etti, müzelik eşyayı, lüzumlu eşyadan ayırmalıdır. Cahit Bey, lisanda her ne olmuşsa bir zaruret için olmuştur.. dediler. Ben de tekrar edeyim: O halde bu gün her ne oluyorsa bir zaruret için oluyor. Fakat bu tiryakilikten uyanmak zamanı artık gelmiştir."

Fazıl Ahmet Beyin de hitabesi çok alkışlandı.

Doktor Şükrü B. in nutku

Bundan sonra kürsüye Dr. Şükrü Bey geldi.

Dr. Şükrü Bey itirazlarını söyledi. Lisanın tabiî seyrinde yapılacak müdahaleden ve ecnebî dillerden kelime almamak lüzumundan bahsetti.

Sadri Etem B. in sözleri

Sadri Ethem Bey de

Cahit Beyin bahsettiği tekâmül hakkında izahat verdi. 1918 de 1932 arasındaki farkı göstermek için biribirinden tamamen ayrı iki cemiyet manzarasını görmemek mümkün olmadığını söyledi. Hulâsatan dedi ki,

Bugünkü cemiyetin iki hayatı vardır. İmparatorluk decresi bütün içtimaî, siyasî, iktısadî, hukukî tesisatile ve zevkîyle sakattır. Bu sakatlığın adını 18 inci asırdan beri hasta adam diye koymuşlardır. Bu söz imparatorluğun yalnız siyasî, iktısadî kudretsizliğinden değil bünyesinin bozulmuş, parçalanmış olmasından idi. Binaenaleyh onun istinat ettiği esaslar bugünkü 1932 insanlarının istinat ettiği esaslara uygun değildir. Bilhassa tanzimat devirlerinden sonra Osmanlı İmparatorluğu tamamen marazî br hal alıyor. Bu marazî hal bir sürü insan yetiştiriyor. Bunların içerisinre cins cins zümreler vardır. Bunlar aldıkları terbiye itibarile ve cemiyetin tesirler itibarile Türk halkından tamamen uzak kalmışlardır.

Zevkleri ve düşüncelerile zaman zaman matbuat sahasına, hattâ mekteplere girmiş ve nesilleri kendi terbiye tarzlarına sürüklemek istemişlerdir. İşte üstatların bahsetmek istedikleri tekâmül bu marazî uzviyetin tekâmüldür. Marazî uzviyetten sakat uzviyetten güzel bir şey çıkması imkânı yoktur. Bu marazî uzziyetin kendine mahsus iktısadî bünyesi hukukî bünyesi kendine mahsus lisanı olacaktı, ve o tellekkiler bugünkü millet telekkisine uyamazdı. Nasıl milletle ummet arasında büyük bir fark varsa dünkü lisan telâkkisiyle bugünkü lisan telâkkisi arasında da öyle bir fark verir. Biz bu farkı telmül yolu ile geçemeyiz. Bu farkı ancak Türk camiasının henüz yaşamakta olduğu inkılâp hamlesi ile geçebiliriz. Vardığı ve gideceği yolda budur. Yep yeni bir cemiyet tarzı ile karşı karşıyayız. Bu yeni cemiyet Türk milletidir ve bu millet Osmanlı imparatorluğundan bıçakla ayrılmış gibi ayrılmıştır."

Namdar B. ne diyor?

Sadri Ethem Beyden sonra Namdar Bey söz stedi ve kürsüye gelerek:

-- Ben, Anadoluda senelerden beri çalışan bir felsefe hocasıyım.. dedikten sonra üstatlara cevap vereceğini söyledi ve fikirle itiyat esareti ne olduğunu izah ederken:

— İtiyat, insana yaptığını makul gösterir.. diyerek fesin tedricî bir tekâmüle tâbi tutulsa ve isteyen fes isteyen şapka giymiş olsaydı bugün memleketin bir karnaval manzarası alacağını söyledi:

— Biz ileri atılmak istiyoruz, dedi ve devam etti:

— Edebiyatı cedideciler, mahdut bir zümreye hitap ediyorardı. Yahut saray için söylüyorlardı. Şimdi iso karşımızda halk var. Biz ona hitap ediyoruz. Artık hedefimizi gördük.Bu hedefe inanmayanlar varsa bir kenara çekilsinler... Yazık olur onlara..."

Cahit B. in cevapları

On dakika aralıktan sonra Reis Paşa Hüseyin Cahit Beyi kürsüye çat diye bir hamlede kırdığını sonra söylemeğe vakit bulamazsınız dedi.

Hüseyin Cahit Bey kürsüye gelerek yapılan tenkitlere cevap verdi:

— Dil, insanlar arasında konuşmağa, anlaşmağa yarar derler. Ben, insanların öteden beri anlaşamadıklarına kaniim. Bu kanaatim, bugün teeyyüt etti. Ayni dilden konuştuğumuz halde biribirimizi anlayamıyoruz.

Hasan Âli Beyefendi güzel mütaelalar dermeyan ettiler. Aramızda bir tek ihtilâf noktası var: Bana fatalist demeleri.. Fatalist sözünde bir mabaadüttabiiye kokusu aldım. Benim fatalistliğim yoktur. Deterministliği tercih ederim. Dünyada hiç bir felsefî meslek yoktur ki herşeyi kendinden ibaret zannetsin. İnsan iradesinin kuvvetini ben inkâr mı ettim? İnsan iradesi de âmillerden biridir, dedim ve bunu âşikâr söyledim. Fakat asıl tabiî kuvvet karşısında sarfedilecek beşerî kuvvetin bir haddi vardır. Ben de lisanın sadeleşmesi için çalıştım. Fakat yapılacak şey mahduttur. Lisandaki tekâmülü, hızlaştırabiliriz; o kadar!

Ali Canip Beye cevap verirken:

Şahsımdan bahsetmeğe mecbur olacağım. Bu menfur bir şeydir. Bundan 25 sene evvel müthiş bir saltanat idaresi hüküm sürerken ve divan edebiyatı revaçta iken "dilimiz türkçedir, osmanlıca değildir" diyen ben oldum. Eğer o devirde benden evvel böyle bir söz söylemiş olan varsa kalksın ayağa..

Ali Canip Bey, Servetifünun edebiyatına hücum etti. Edebiyatı cedidenin müdafaa yeri burası değildir. Bu lisan, payedar kalamazdı. Netekim kalmadı. Bir muharrir kalem hususunda istediği garabeti göstersin, faydasızdır. Kullanılacak kelimeler, ihtiyaca ve zamanının telâkkisine uyarsa yaşar. Nasıl ki ben de (verim) i kullandım.

Fazıl Ahmet eBye gelince: Çoktan beri tatlı yazılarını okumaktan mahrum olanlar için kendilerini burada dinlemek bir bahtiyarlıktır. Bu, bir edebî ziyafet oldu. Yalnız ilmî hakikatlerin edebî ziyafetlerle halledileceği kanaatinde değilim. Sözlerinde biraz unutkanlık ve zebunkeşlik kokusu hissettim. Bunları meskût geçelim.

Dr. Şükrü Beyin ifadelerini pek zaptedemedim. Yalnız sonda "başka memleketlrden mevzu almayalım" dedikleri aklımda. Bundan bir şey anlayamadım.

Sadri Ethem Beyin nutuklarındaki maksadı sezemedim. Felsefî mütalealar ve beliğ sözler arasında maksat eridi gibi geliyor.

Anlayamıyorum: Ne var, ne yapılmak isteniyor da ben ona mâni oluyorum? Ben kendimi dil sadeleştirme işinin bir amelesi olarak biliyorum. Ortada şahsî bir teklif yokken açık kapıları zorlamakta ne fayda var, anlayamıyorum.

Son söz söyleyen zatın ileri hareketlere beni aleyhtar göstermek istemesi biraz garip göründü: Fes değişirken acı duydum diyen zatın benden fazla ileri hareket taraftarlığına hayret ederim.

Halka doğru gideceğiz diyoruz.. Evet, halkı okutacağız, yükselteceğiz. Halka doğru gidiş böyle olur.

Ben bunlara muhalif değilim. Neden böyle hücumlara uğradığımı anlayamıyorum.

Dedi.

Samih Rifat B. in sözleri

Bundan sonra kürsüye Samih Rifat Bey geldi. Kuvvetli bir mantıkla ve ilmî delillerle Hüseyin Cahit Byin iddialarındaki tenakusları meydana koydu.

Cahit Beyin ikinci beyanatile birinci sözlerininmühim bir kısmını geri aldığını memnuniyetle kaydeden Samih Rifat Bey, Cahit Beyin tezinde başlıca üç esaslı nokta olduğunu söyledi:

1 — Tabi tekâmülün lisan üzerine tesiri bahsinde Cahit Bey tam bir Darvenist, bir tekâmülcü gibi göründü.

2 — Lisanın irademizden müstakil içtimaî bir müessese olması meselesinde Cahit Bey Durckheim'n içtimaiyat nazariyelerini ileri sürdü.

3— Dilimizin günden güne sadeleşmesi sayesinde mutedil ve salim bir inkişaf yolu takip edildiği sözü ile de Cahit Bey camiyetlerin siyasî hayatını mihanikî bir şekilde izah eden çok eski bir nazariyeye taraftar çıktı.

Bu üç esas üzerinde Hüseyin Cahit Beye cevap veren Samih Rifat Bey dedi ki:

Cahit Bey birinci iddiasında tam bir darvenisttir, tam bir tekâmül taraftarıdır. Yani bütün uzvî tekâmüllerin tedricî bir cereyanla yavaş yavaş vukua geldiğine taraftardırlar.

İkinci iddiasında durkhayim felsefesini kabul eden bir içtimaiyatçı oluyorlar lisanın bizim irademizden müstakil bir içtimaî müessese olduğu fikrini kabul ediyorlar.

Üçüncü iddialarında, cemiyetleri siyasî hayatında tamamile mihanikî bir şekilde idar eden çok eski bir noktayi lisana tatbik ediyorlar.

Başkalarının ilmî ve siyasî bir delil ve hüccet diye ileri sürdüğü nazariyeler, Hüsyin Cahit Beyin elinde kolaylıkla anlaşılan şahsî bir mütalea haline gelmiştir. O bunları bir hareket noktası gibi kullanır, fakat bize hissettirmez. Bu muhakeme tarzı çocuğu beşikte sallar gibi, bir ileri hareket, bir geri hareket, bir daha ileri sallayışla çocuğu uyutur gibi den bahsetmeyerek biribirine karıştırdıkları mütenakıs fikirlerden müsbet, menfi neticeler çıkarmağa çalıştılar. Cahit Beyi en çok muvaffak eden vasıta fikrî tenakuslarını bile bile daha evvelden idare etmeğe başlamasıdır. Aldandığımız noktada bize şapı, aldanmadığımız yerlerde şekeri göstererek zaikamızı muvakkat bir dalâle uğratmak Cahit Beyi çok eğlendiren bir şeydir. (Buradaki alkışlara bizzat Cahit Bey de iştirak etti).

Cahit Bey aynen demişlerdir ki:

— Dil içtimaî bir hâdisedir. Tabiî bir uzviyettir. Zannederim bu noktada hep ittifak edeceğiz. Dil meselelerini tetkik ederken bu prensibi gözönünden uzak bulundurmak iktiza eder.,,

Evet Cahit Beyefendi bu noktada ittifak edeceğiz. Yalnız mutlak ve mukayyet bir şartla! Siz lisanı tabiî ve içtimaî mahiyetlerini ilmin tayin ettiği hudutlar dahilinde biribirinden ayırarak biribirine ait kanunları, diğerine tatbik suretile karışık ve yanıltıcı bir usul takip etmiyeceksiniz. Ben dikkatle bakıyorum, tedricî tekâmül bahsi ile içtimaî vakıaların hususî mahiyeti iki çift öküz gibi mantıkınızın kuvvetli boyunduruğu altında kullanarak tarlanızı onlara sürdürüyorsunuz. Maksadınız bizi aldatmak değilse, lûtfen beni dinleyiniz .

Burada Samh Rifat Bey, her dilin kendine mahsus bir âhengi, bir telâffuz şekli olduğunu ve dillerin bu âhengini tefrik ve temsil eden kanunları izah ederek dedi ki:

"İşte bir insanda tekâmüle tâbi olan , şahsî bir arzu ile, istemekle, karar vermekle değiştirilmesi kabil olmayan tabiî bünye, dilin tabiî bir uzviyet halindeki mahiyetine ve bilhassa mahariç kanunların vücude getirdiği millî âhenge ve şiveye aittir. Bu bir telâffuz meselesidir. Bu zorla değiştirilemez. Telâffuza mahsus ve ancak bir çok lisan ihtilâfları neticesinde tekâmül eder fakat bu kaideyi asıl lisan meselesinde, kelimelerin ve cümlelerin hayatı üzerined tatbika çalışmak bütün bütün mantıkımızı yanıltmak olur.

Hüseyin Cahit Bey ise bunu yapıyorlar. Filoloji unsurlar, yani kelimeler ve cümleler tekâmül kanunu ile, ne de lisanın tabiî bünyesile kat'iyyen alâkadar değildirler.

Biz kelimelerden herhangi birini şahsî irademizle kullanır veya hiç kullanmamakta ısrar edebiliriz.

Yazıp konuştuğumuz zaman istediğimiz bir kelimenin tam bir karşılığını bulamazsak yapacağımız şey onu başka bir şekilde iade etmektir. Bu bir ferdin elinde olduğu gibi şuurlu bir cemiyetin de elindedir."

Samih Rifat Bey bu suretle Cahit Beyin lisan bahsinde tekâmül kanununu pek yanlış tatbik ettiğini isbat ederek ikinci iddiasına geçti.

Cahit Bey dilin bizm irademiz den hariç müstakil bir içtima müessese olduğunu söylemekle durkhaymin felsefesini benimsemektedir. Durkhayme göre içtimaî vakıa bize kendisini cebren kabul ettiren şeydir. Meselâ: Anadolu köylerinde Fransızca konuşmakla merasimimizi kimseye anlatamazsınız. içtimaî bir müessese olan Türk dili olarak kendisini size cebren kullandırır, bir Avusturya parası orada kıymetsiz bir kâğıt parçasıdır, Türk parasını kullanmağa mecbur olursunuz.

Fakat içtimaî müesseselerin bu hassaları da birçok esaslarla ve şartlarla mukayyettir. Umumî terbiye bizi lisanın hazinesinde mevcut olan bazı müstehçen kelimeleri kullanmaktan meneder. Onların yerine başka kelimeler kullanırız. Demek ki, bu unsurlar üzerinde iradî kuvvetlerimizi, istersek kullanabiliyoruz. Düne kadar kullanılan bir kelimenin yerine daha güzel ve daha türkçe olanını bulduğumuz zaman birkaç kere gazete sütunlarında lisandan çıkardığımız, çıkarmağa muvaffak olduğumuz her gün görülen hâdiselerdir. Deme ki, arzu, irade, bilhassa bir cemiyetin arzusu kelimeyi o dilin kamusunda kalmak hakkından mahrum edebilir. Bu tecrübeyi daha ilmî, daha geniş, daha esaslı bir şekilde tatbik etmeğe başlayalım. Hüseyin Cahit Beyin nazariyesi iflâs etmiştir."

Samih Rifat Bey muhafazakârlığın ifratçılara karşı mukavemetinde salim bir inkişaf yolu çıkacağına dair Cahit Beyin üçüncü iddiasını ele aldı.

Gençlerin radikal, orta yaşlıların liberal ve yaşlıların muhafakâr olmalarını tabiî gören Moris Blok'un nazariyesini hatırlatarak bu ço keskimiş ve çürümüş nazariyenin artık dünyada taraftarları kalmadığını, siyasî hayatın inkişaf ettiği yerlerden misaller alarak hayatiyet ve biyolojiye istinat ederek isbat etti ve "dünyada vukua gelen hayati hareketler alelûmum hamlelerden doğarlar." dedi.

Gazi Hazretlerinin köşklerinde biyoloji dersine ait bir film gördüğünü ve bir piliçin yumurtayi tedricî, miskin bir hareketle talebesine gösterildiğini nakletikten sonra "Biz de bu hamlenin ve hayrin kıymetini bir lise talebesi kadar bilelim." cümlesini ilâve etti.

Samih Rifat Bey, yabancı lisanlardan alınmış tayyare gibi kelimelerin türkçeleşmiş olduğuna ve atılmayacağına dair Hüseyin Cahit Beyin sözlerini işaretle arapça ve farisî kelimelerin bizim lisanımıza daima böyle camit unsur halinde değil, bütün aileleri efradile birlikte girdiklerini söylediler, mütekâmil, büyük ve yüksek bir milletin çocuklarına, talebesine ve yaşlılarına kendi diline girmiş kelimelerin ailelerini öğretmemesine, kelimelerin teşekkülüne ait kanları göstermemesine imkân olmadığını izah ederek: "Bunları bi zlisanımızdan bir dike ngibi söküp atacağız." dedi.

Samih Rifat Bey taksimi amal yerine iş bölümü denilmesinin bu mefhumun herkese öğretmiş olmayacağı tarzında Cahit Beyin iddiasını kurcalarken, yalnız lûgat mânasile anlaşılmaktaki faidesinden sarfınazar muhtelif ilimler iş, mesaî, amel, çalışma ve diyet çeşit çeşit tercümelerin yaptığı anarşiye nihayet vermek ve bunun için evvelâ bir ilim heyeti tarafından ilimlerin tazyikinden sonra, istilâhların mukabilleri konulmak ica pettiğini anlattı.

Lisanımızın menşei ve Hint-Avrupa lisanlarile mukayesesi bahsinin bir ilim heyetine bırakılması mütaleasında isabet vardır. Ancak bu sözlerden meselenin mahiyeti hakkında içimizde yanlış anlama neticesi bir tereddüt ve şüphe hâsıl olmuşsa bunu izale için izahat verdi.

Hint - Avrupa lisanlarının Sami lisanlarla mukayesesi temayülü yarım asırdan beri ilim aleminde başlamış, yüzden fazla eser yazılmıştır. Türk lisanının menşeinden, Hint — Avrupa lisanlarile karabeti bulunduğundan bahseden Alfred Mory gibi âlimler vardır. Lisanımızın bunlarla ihtilâtlarını Andre Berylo daha dün neşrolunan eserinde söyleyor. Sanskrit lisanının şimalden gelen Türkler tarafından getirildiği bundan bir birbuçuk asır evvel düşüçülüyordu. 1930 da bir eser yazan de Lavale eserinde bunu tesbit ediyor. Şimdiye kadar bu kanaatte bulunmayan âlimler ayaklarını geriye almışlar, en son eserlerinden Hint - Avrupa zümresinin muhtelif ırklardan mürekkep olduğunu yazmışlardır. Binaenaleyh, bizim kıyaslarımızla bu dava hakkında âlimlerin yaptıkları kıyaslar ayrı değildir. Bundan şüphe edilmemelidir."

Samih Rıfat B., Hüseyin Cahit Beyin bizzat konferansının sonlarında yaptığı hülâsadan aynen cümleler alarak buradaki fikirleri kürsiye ikinci çıkışlarında "Ben insana iradesini lisan üzerinde müessir olmadığını iddia etmedim", demelerile karşılaştırdı ve iki sözü arasındaki açıklığı tezadı tebarüz ettirdi ve insan iradesinin dil üzerindeki tesirine dair Fransız âlimlerinden Millet'in kitabından muhtelif fıkralar okuyarak bunların Cahit Beyin davası üzerine inen kuvvetli bir çekiç darbesi olduğunu, buna itiraz etmek tecrübî, ilmî hiçe saymak kabilinden olacağını, Parisilerin Hindistanda bir cemiyet teşkil ederek dillerini yabancı kelimelerden temizlemeğe çalıştıkları bir devirde böyle bir zihin intibaını bize çok görmek Hüseyin Cahit Beye yakışmayacağını anlatarak dedi ki:

"Ben Türk lisanı üzerinde yeni bir inkılâp yapılmağa karar verilmişse ve bu hamle ilmin bütün gösterdiği istikametler üzerinde icra edilecektir.

Bu inkılâpların en büyüğü olacak ve bizi halka, millete bütün bütün yaklaştıracaktır. Öz türk kelimeleri millî şahsiyetin ne demek olduğunu her an bizim dimağımıza kendi ahengile terennüm edecektir.

Efendiler, bu inkılâbın başında, her inkılâbın başında bulunan büyük mürşidimiz vardır. (Alkışlar).

Onun bütün fikir âlemile beraber, yürüyüşü, bu ittihadın şu kurultayda husule getirdiği manzara bütün dünyayi bize yaklaştırıyor. Bu ittihadı imrenmiyen millet yoktur. (Alkışlar.)

Dün Türkiye devletinin bünyesini kuran bu ittihattır. (Alkışlar) Dün, Türk tarihini kuran, bütün muvaffakıyetleri, ileri hareketleri yapan bu ittihattır. (Alkışlar) . Bu ittihada velevki zuhul şeklinde parmağı açmamalı ve bir daha böyle sözler söylemeğe cesaret etmemelidir. (Alkışlar).

Müzakerenin kifayeti

Bundan sonra reis Paşa:

— Daha on kişi söz almıştır. Fakat mevzu tenevvür ettiği için müzakerenin kifayetini reye koyuyorum.

Dedi. Ekseriyet kifayeti kabul etti.

Umumî kâtip Ruşen Eşref Bey kürsüye gelerek Abdülhak Hâmit Beyin bir mektubunu ve rahatsız bulunan Sami Paşa Zade Sezayi beyin tezini okudu.

Abdülhak Hâmit B. in mektubu

"Nuruaynım sevgili Ruşen Eşref,

İptida melfufen takdim ettiğim manzumenin mukaddemesini okuyup bir fikir hasıl ediniz. Son taleatımı lûtfen gözden geçiriniz. Bu manzume bundan on bir sene evvel yazılmış ve basılmıştır. (O zamanlarda bugünkü temayülâtı umumiye haddi kemale gelmemişti. Ben haddim olmıyarak pişuva olmak istemiştim.) Ondaki sözler ne Konyanın, ne Edirnenin, ne Selâniğin ne de Kaşgar ve Buharanın Türkçesi değil, tamamile İstanbul Türkçesidir ve safi Türkçedir ve aruz vezninden dir ve böyle olduğu halde terkiplerden ve tetabuu izafattan âridir. Demek ki böyle yazmak da kabil olabiliyor ve benim bugünkü cereyanın yabancısı olmadığım da bu eserimle tebarüz etmektedir. Manzumenin mevzuunda belki ciddiyet yoktur, belki de hiffet vardır. Fakat işin ehemmiyeti mevzuunda değil maksat ifadenin safi Türkçe olmasıdır ve ehemmiyet te bundadır. Ve kurultaya bu fikir ile geliyorum içtima halinde bir şey diyemiyeceğimi bildiğimden bugünkü cereyanın taraftarlarından olduğumu size yazmağı münasip gördüm. Gözlerinizden öperim efendim.,,

Sezai B. in tezi

"Dilimize dair 32 sene evvel şu sözleri yazmıştım. Müsaade ederseniz okuyayım. Karagöz seyretmeğe gelmiştik. Çelebi Hacivat kemali fesahatla Karagözün "mizacı sıhhat imtizacı âlilerinin ne dairede sair,, olduğunu soruyordu. O hayretle bu sözleri ne demek olduğunu anlamağa çalışıyordu. Nihayet bugün bu sözlerin "nasılsınız iyimisiniz demek olduğunu öğrenen Karagözdeki hayreti bu kadar sade bir şey söylemeyip de kendisini bu derece yorduğundan dolayı hiddeti görülecek şey idi.

Edebiyat bahsinde ben de Karagözün fikrindeyim. Bir adam hem arap, hem acem, hem Türk olmadığı gibi bir edebiyat ta hem arap, hem acem, hem Türk olamaz. Dünyada bir başka milletin sarfiyle yazar okur bir kavim yoktur. Dünyanın bütün elsinei kemali bir araya gelse bir Türkte, Türkçe kelimelerin hasıl ettiği tesiri vücude getiremez. Vakıa her dilin yazılışile söylenişinde fark vardır. Fakat söylemek ve yazmak arasında bizimki kadar ayrı iki lisan kullananları ben bilmiyorum.

35 sene evvel ben bu fikri yazmıştım. Şinasiler, Namık Kemaller, Ziya Paşalar da bu fikirde idiler. Fakat itiraf etmek lâzım gelir ki biz muvaffak olamadık. Bu dilekler, bu fikirler şimdi sahibinde Kemalini buldu. Maziyi istikbal yapan bir DEHA, Asyanın ufuklarını, fikrin yürümediği âti yollarını aydınlatıyor. Şimdi nazar, gözlerden kaçan o güzel hayali aşikâr olarak görüyor, ki o yarın bir hakikat olacaktır. Niçin olmasın o büyük GAZİ ne kadar hayalî, muhali hakikat yaptı.

Türkçe dilimiz için programda şu şart vardır: "...En güzel şiveli ve ahenkli bir ifade vasıtası haline getirmek olduğuna göre.,,

Şüphe yok ki bir milletin lisanı ruhunun aynidir. Programdaki fikri bazı anlamıyanların yaptığı gibi dilimizi bayatlaştırmak, kabalaştırmak, haşa türkçeleştirmek demek değildir.

Türkü her gün daha yükselten âlî reisimizin türkçeyi de milleti gibi necip bir şaheser yapması her kalbin temennisidir.,,

Bugünkü toplanış

Reis Paşa müzakerenin bittiğini ve bugün saat 14 te tekrar toplanılacağını tebliğ etti.

Bugün dördüncü madde hakkında Ahmet Cevat ve Ali Canip Beyler tezlerini okuyacaklar, [illegible]

Mübadele İşleri

Şevki B. bir haftaya kadar geliyor

Muhtelit Mübadele komisyonunda yeniden Türk ve Yunan murahhas heyetleri tarafından bazı meseleler, bitaraf âzanın hâkemliğine havale edilmiştir. Bu meyanda, heyetimiz, itilâfnamenin (Yunanistan'daki muavazaya dahil olmıyan Türk emvali) hakkındaki 5 inci ve 6 ıncı maddelerin tatbikatından doğan bazı ihtilâfları ve Banka mevduatına ait kararın tatbiki etrafındaki muhtelifünfih noktaları ve Yunan heyeti de itilâfnamedeki (Menkul mallar) kelimesinin şümulü üzerinde tehaddüs eden ihtilâfı bitarafların hâkemliğine tevdi eylemişlerdir.

Komisyondaki bitaraf âzadan M. Anderson, bu ay nihayetinde Danimarka murahhası sıfatile iştirak ettiği Cemiyeti Akvam içtimalarından sonra avdet ve diğer bitaraf âza ile birlikte bu meseleleri tetkik edecektir.

Mübadele Başmurahhasımız Şevki B. de bir haftaya kadar Avrupa'dan dönecektir.

* * *

Şehrimizde bulunan Garbî Trakya'daki Tali Mübadele komisyonu Türk murahhası Fuat B. Gümülcine'ye avdet etmiş ve oradaki işlere dair heyeti murahhasamıza bir rapor göndermiştir.

RADYO

Bugünkü Proğram

İSTANBUL — (1200 m.) 18 Müşerref Hanımın ve Hafız Ahmet Beyin iştiraklerile alaturka saz, 19,5 orkestra, 21 Safiye Hanımın iştirakile alaturka saz, 22 gramofon.

BÜKREŞ — (394 m.) 22,15 gramofon ile cazbant.

BELGRAT — (430 m.) 20,30 gramofon, 21 Millî opera'dan nakil.

ROMA — (441 m.) 20,10 günün haberleri, 20,30 Bal şehrinden naklen Avrupa konseri.

PRAĞ — (488 m.) 20 Millî tiyatrodan naklen Louiz operası.

VİYANA — (517 m.) 20,25 Millî operadan nakil, 22,05 cazbant.

PEŞTE — (550 m.) 20,15 cazbant, 21,30 studyoda orkestra.

VARŞOVA — (1411 m.) 21 (Lehar') ın Eva ismindeki opereti.

BERLİN — (1635 m.) 21 orkestra.

İş ve İşçi

Milliyet bu sütunda iş ve işçi istiyenlere tavassut ediyor. İş ve işçi istiyenler bir mektupla İş büromuza müracaat etmelidirler.

İş arayanlar

Üsküdar Çinili Külhan sokak No. 27 Faruk ef. Üsküdar orta mektebinden mezun ticarethanelerde kâtiplik veya tahsildarlık gibi işlerde 25 lira aylık ile çalışabilir.

Lisan dersleri

Şişli C. H. F. Riyasetinden: 1/10/932 de açılan lisan derslerinin proğramı aşada yazılıdır..

Cumartesi Fransızça 6 - 7 İkinci kur 7 - 8 Birinci kur.

Pazar Almanca 6 - 7 Birinci kur 7 - 8 İkinci kur.

Pazartesi İtalyanca 6 - 7 Birinci kur 7 - 8 İkinci kur.

. Salı İngilizce 6 - 7 Birinci kur 7 - 8 İkinci kur.

Çarşamba Fransızça 6 - 7 İkinci kur,

Kartal Kazası Malmüdürlüğünden:

Pendikte Bağdat caddesinde 125 lira kıymeti muhammeneli 800 zira tarla Kurtdoğmuş karyesinde 65 lira kıymeti muhammeneli 3 parça arsa temliken satılmak üzere müzayedeye çıkarılmıştır. Bedeli peşin olup ihalesi 18-10-932 salı günü saat 15 te icra kılınacaktır. Talip lerin malmüdürlüğüne müracaatları. (5221)

İstanbul Üçüncü İcra Memurluğundan: Paraya çevrilmesine karar verilen Fortiran markalı Tıraktör biçer bağlar orak ve tınaz savurma makineleri 12/10/932 tarihine müsadif perşembe günü saat 10 dan 11 e kadar Çakmakçılar yokuşunda büyük yeni handa açık arttırma suretile satılacağından talip olanların mahallinde hazır bulunacak memuruna müracaatları ilân olunur.

Osmanlı Bankası

% 5 faizli, 1334/1918 tarihli İSTİKRAZI DAHİLİ tahvilâtına ait olup 1 teşrinisani 1927 tarihinde tediyesine başlanan 1 teşrinisani 1922 ve 1 teşrinisani 1927 vadeli, ve 10 ve 20 numaralı kuponlardan ibraz edilmeyenlerin 1 teşrinisani 1932 tarihinde Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti lehine müruru zamana uğrayacağı, mezkûr tahvilât hâmillerinin malûmu olmak üzere ilân olunur.

Beşiktaş İcra Dairesinden: Borcundan dolayı mahcuz bir adet 3175 bir adet kamyonun açık arttırma suretile satılmasına karar verildiğinden 5/10/932 tarihine müsadif Çarşamba günü saat 14 raddelerinde Tophanede Çeşme önünde bilmüzayede açık arttırma suretile satılacağından talip olanların hazır bulunacak memurine müracaatları ilân olunur.

Heybeliada Sanatoryomu Baştababetinden:

Heybeli Sanatoryomu için lüzumu olan 75 adet şezlong battaniyesi ile 75 adet kalın karyola battaniyesi ve 2250 kilo pamuk, nümuneleri veçhile ayrı ayrı alenî münakasa suretile mübayaa edilecektir. Münakasa 24 Teşrinievvel 932 pazartesi günü saat on dörtte Galatada Kara Mustafa Paşa sokağında İstanbul Limanı Sahil Sıhhiye Merkezindeki mübaaya komisyonunda yapılacağından taliplerin nümune ve şartnamelerini görmek üzere her gün mezkûr merkez levazım memurluğuna müracaatları. (5209)

İstanbul Mıntakası Sanayi Müdüriyetinden:

8-9-932 tarihli ilânımızla verilen 15 günlük müddet zarfında beyannamesi verilmiş olup ta 14-7-932 tarihinden evvel yapılmış siparişler ve bunlara müsteniden celbedilmiş makine, alât ve malzeme mevcut ise nevi ve mikdarlarının acilen müdiriyetimize bildirilmesi erbabı sanayie ilân olunur. (5207)

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden:

Likör fabrikası için yaptırılacak 10 adet sediyeyi imale talip olanların resim ve şartnameyi gördükten sonra pazarlığa iştirak etmek üzere 10-10-932 pazartesi günü saat 16 da Galatada Mübayaa komisyonuna müracaatları. (5122)

İstanbul Belediyesi Darülâceze Müdürlüğünden:

Zeytin yağı	Zeytin
Kilo	Kilo
2500	3000

Balâda muharrer ikibin beşyüz kilo zeytin yağı ile üç bin kilo zeytinin kapalı zarf usulile münakasaları 15 Teşrinievvel 932 cumartesi günü saat on dörtte icra edilecektir. Taliplerin teminat akçelerile müesseseye müracaatları. (4980)

Devlet Demiryolları idaresi ilânları

29.9.932 tarihine müsadif perşembe gününden itibaren 35 No banliyö katarının vakti hareket cedvelinde âtideki şekilde tadilât icra edilecektir.

Pendik H. 16.59; Yunus H. 17.02; Kartal H. 17.06; Maltepe 17.15; Küçükyalı Mürur; Bostancı H. 17.25; Suadiye 17.29; Erenköy H. 17.34; Göztepe H. 17.38; Feneryolu H. 17.41; Kızıltoprak H. 17.43; Haydarpaşa M. 17.50; H. 17.58; Köprü M. 18.15 tir.

Keyfiyet muhterem halka ilân olunur. (5172)

20.000 m 3 oksijenin kapalı zarf usulile münakasası 23-10-932 tarihinde Ankarada Umumî Müdürlük binasında yapılacak-

İst. Mr. Kumandanlığı Satına ma kom. ilânları

750 çift harici fotin)
750 çift dahilî fotin) Bir şartnamede kapalı zarf
915 adet yatak örtüsü)
200 metre yatak kılıfı) Bir şartnamede alenî münakasa
200 metre yatak çarşafı bezi)
1000 metre Nevresimlik bez) Bir şartnamede alenî münakasa

Maltepe lisesi ihtiyacı için yukarıda yazılı melbusat biri kapalı zarf diğerleri alenî münakasa suretile üç şartnamede satın alınacaktır. 9 Teşrinievvel 932 pazar günü kapalı zarf saat 15 te diğerleri saat 14 te alenî münakasa suretile satın alınacaktır. Taliplerin şartnamelerini görmek için komisyona müracaatları kapalı zarfa iştirak için de hazırlayacakları teklif mektuplarını ihale gününün muayyen vaktinden evvel komisyon riyasetine vermeleri ve alenî münakasa için de muayyen vaktinde Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonuna müracaatları. (86) (4925)

* * *

Harbiye mektebi hayvanatı ihtiyacı için 336.000 kilo arpa pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 3-10-932 pazartesi günü saat 15 te Tophanede Merkez Kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamelerini görmek için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (102) (5132)

* * *

Harbiye Mp. talebesi gaz lâburatuvarı ihtiyacı için 10 kalem (AUER) fabrikası malı maske malzemesi 11 kalem (Dr. Hügo Stolzenberg) fabrikası malı gaz ve 15 kalem sis malzemesi pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlıkları 6/10/932 perşembe günü saat 10 da Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin izahat almak için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (98) (5109)

* * *

Harbiye ve merbutu bulunan mektepler hayvanatı ihtiyacı için 432000 kilo kuru ot pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 5-10-932 çarşamba günü saat 14.30 da Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamesini görmek için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (112) (5200)

* * *

Selimiye fırını için 163 ton un pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 4-10-932 salı günü saat 15 te Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamesini görmek için her gün ve iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları (110) (5198)

* * *

Merkez kumandanlığına merbut müessesat ihtiyacı için 6117 çeki odun pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 5-10-932 çarşamba günü saat 15 te Tophanede Merkez Kumandanlığı satın alma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamesini görmek için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (107) (5195)

* * *

Merkez kumandanlığına merbut müessesat ihtiyacı için 83000, 141340 iki şartnamede kuru ot ve diğer bir şartnamede 106500 kilo saman pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlıkları 4-10-932 salı günü saat 14.30 da Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamelerini görmek için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (105) (5134)

* * *

Harbiye mektebi için 1150 fildikos fanila ve 400 çift terlik bir şartnamede alenî münakasa suretile satın alınacaktır. Münakasası 24/10/932 pazar günü saat 16 da Tophanede Merkez kumandanlığı satın alma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartname ve nümunelerini görmek için hergün ve münakasaya iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (117) (5216)

* * *

Harbiye mektebi ihtiyacı için 17 kalem istihkâm malzemesi pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 6-10-932 perşembe günü saat 10 dan 12 ye kadar Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin izahat almak için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (118) (5217)

* * *

15 adet sıra
3 adet Yazı tahtası
3 adet Muallim kürsüsü

Harbiye mektebi ihtiyacı için yukarıda yazılı ders malzemeleri alenî münakasa suretile satın alınacaktır. Münakasası 24-10-932 pazar günü saat 14,30 da Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin nümunelerini görmek için Harbiye mektebi Levazım Müdürlüğüne şartnamesini görmek için her gün ve münakasaya iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (114) (5213)

* * *

Adet	
2000	yemek tabağı
500	kaşık
500	çatal
200	cam tuzluk
200	sürahi
700	su bardağı
700	çay fincanı

Harbiye mektebi için yukarıda yazılı malzeme bir şartnamede açık münakasa suretile satın alınacaktır. Münakasası 24-10-932 pazar günü saat 15 te Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartname ve nümunelerini görmek için her gün ve münakasaya iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (116) (5215)

* * *

5000 kilo pamuk saf saat 15 te
50000 metre tülbent gaz saat 14.30 da
10000 metre sargılık bez saat 14 de.

Ordu sıhhiyesi için yukarıda yazılı malzemeler ayrı ayrı üç şartnamede pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlıkları 4-10-932 salı günü yukarıda cins ve mikdarları hizasında yazılı saatlerde Tophanede Merkez kumandanlığı satın alma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin şartnamelerini görmek için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (115) (5214)

* * *

Halıcıoğlu İhtiyat Zabit Mp. ihtiyacı için 5 kalem ampul pazarlıkla satın alınacaktır. Pazarlığı 6-10-932 perşembe günü saat 14 de Tophanede Merkez kumandanlığı satınalma komisyonunda icra kılınacaktır. Taliplerin izahat almak için her gün ve pazarlığa iştirak için de muayyen vaktinde komisyonda hazır bulunmaları. (108) (5196)

İstanbul Belediyesi Darülâceze Müdürlüğünden:

Nohut	Mercimek	Kuru fasulya
Kilo	Kilo	Kilo
3000	2000	10000

Balâda cins ve mikdarları muharrer üç bin kilo nohut, iki bin kilo mercimek ve on bin kilo kuru fasulyanın kapalı zarf usulile münakasaları 22 Teşrinievvel 932 cumartesi günü saat on

"LYSOL,,

Müstahzarının başlıca evsafı: Mikropları imha için mükemmel muzadı taaffün için kuvvetli, kokuları izale için müessir ve birinci derecede antiseptik bir mayi olmasıdır.

„Lysol" MARQUE DEPOSÉE

Hamburg'ta SCHUELKE & MAYR A. G. tarafından imal edilmiştir.

Umumî acentaları: İstanbul'da S. Jacoel mahtumları.

Aşağı cins taklitlerinden sakınmalı ve unvanı ticarimizle alâmeti farikamızı hâmil olmıyan mümasil müstahzarları reddetmeliyiz.

İstanbul Belediyesi Darülbedayi Temsilleri

Saat 21.30

YEDİ KÖYÜN ZEYNEBİ

Yazan : Hauptmann

Tercüme eden: Seniha Bedri Hanım

Halk gecesi.

3 üncü kolordu ilânları

1 — Edremitteki kıtaat hayvanatı ihtiyacı için 250000 kilo kuru ot kapalı zarfla münakasaya konmuştur. İhalesi 5 birinci teşrin 932 çarşamba günü saat 10 da yapılacaktır.

2 — Evsaf ve şeraiti görmek ve almak isteyenler her gün, münakasaya iştirak edeceklerin ayni gün ve saatte Edremit satın alma komisyonuna müracaatları. (792) (4827)

* * *

K.O. hayvanatı için (60000) kilo yulaf pazarlıkla münakasaya konmuştur. 5-10-932 çarşamba günü saat 13.30 da ihalesi yapılacaktır. Şartnameyi görek istiyenlerin her gün ihaleye iştirak edeceklerin vakti muayyeninden evvel komisyonumuza müracaatları. (846) (5159)

* * *

K. O. kıtaatı hayvanatı için kapalı zarf usulile (300.000) kilo yulaf münakasaya konmuştur. 22-10-932 cumartesi günü saat 11 de ihalesi yapılacaktır. Şartnameyi almak isteyenlerin her gün, ihaleye iştirak edecek lerin vaktinden evvel komisyonumuza müracaatları. (841) (5130)

* * *

Çatalca Müs. Mv. kıtaatı için 600 kilo domates salçası pazarlıkla münakasaya konmuştur. 5-10-932 çarşamba günü saat 15.30 da ihalesi yapılacaktır. İhaleye iştirak edeceklerin vakti muayyeninden evvel komisyonumuza müracaatları. (840) (5129)

* * *

Çatalca müstahkem mevki ihtiyacı için (4200) kilo şeker aleni münakasaya konmuştur. İhalesi 15-10-932 cumartesi günü saat 10,30 dadır. Şartname almak isteyenlerin her gün, münakasaya iştirâk edeceklerin vakti muayyeninde komisyona müracaatları. (814) (5006)

* * *

Çatalca Mst. Mv. kıt'alarının ihtiyacı olan 7.500 kilo prasa 6.900 kilo lâhana ve 4,500 kilo ıspanak 9,900 kilo patates alenî münakasaya konmuştur. İhalesi 22-10-932 cumartesi günü saat 10 dadır. Şartnamesini almak isteyenlerin her gün ihaleye iştirak edeceklerin de vakti muayyeninde komisyonumuza müracaatları. (852) (5210)

* * *

K. O. ve I. inci fırka kıtaatı için 22050 kilo mangal kömürü pazarlıkla münakasaya konmuştur. 8-10-932 cumartesi günü saat 16 da ihalesi yapılacaktır. Şartnamesini almak isteyenlerin her gün ve ihaleye iştirak edeceklerin de vakti muayyeninden evvel komisyonumuza müracaatları. (855) (5212)

* * *

Kapalı zarfla münakasaya konulan Konyadaki kıtaatın 750.000 kilo oduna verilen fiat gali görüldüğünden bir ay müddetle pazarlığa konmuştur. Fiat muvafık görülürse 6-10-932 perşembe günü saat 15 te ihalesi yapılacaktır. İhaleye iştirak edeceklerin vakti muayyeninde

Bir mütehassıs Sık Sık Pudralanmak Cilt için fenadır diyor

Bir çok kadınlar burunlarının parlaklığı veya yüzlerinin kırmızılığını izale maksadile sık sık pudralanmak lâzımgeldiğini zannederler. Fakat, bunun, cilt üzerinde ne derece icrayı tesir edebileceğini hiç bir vakit düşünmezler.

Yeni ve dahiyane bir fikir sayesinde halihazırda her kadına bütün gün için yalnız bir defa pudralanması kifayet etmektedir. Kullanılan pudraya bir kahve kaşığı miktarında krem köpüğü ilâvesi halinde o derece kuvvetli ve yapışkan kalır ki güneşte, yağmurda veya rüzgârda ve hattâ en sıcak balo salonlarında bile kat'iyyen sabit kalır.

Tokalon pudrasında; krem köpüğü, havalandırılmış en mükemmel pudra ile fennî bir surette karıştırılmıştır. Bunun içindir ki Tokalon pudrası hakiki krem köpüklü yegâne pudradır. Cilde şayanı hayret bir mukavvi gibi icrayı tesir nesci ikazeder. Sık sık pudralandıkça olduğu gibi mesamatı kat'iyyen kabartmaz. Yarın sabah yüzünüzü Tokalon pudrasi le pudralayınız ve neticesini görünüz.

ECZAYI TIBBİYE VE KİMYEVİYE TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

Hissedarlara İlân

Ticaret kanununun 361 inci ve esas mukavelenamesinin 47 ve 48 inci maddeleri ahkâmına tevfikan ECZAYI TIBBİYE VE KİMYEVİYE TÜRK ANONİM ŞİRKETİ hissedarlar umumî heyeti aşağıdaki maddelerin müzakeresi için işbu 1932 senesi birinci teşrinin 19 uncu çarşamba günü saat on dört (14) te (Şirket esas mukavelenamesinin 49 uncu maddesinin müsaadesi ile) Galata'da Merkez Rıhtım Hanının ikinci katındaki 23 No. lu odada fevkalâde surette içtimaa davet olunurlar.

Müzakere ruznamesi:

ŞİRKETİN VAZİYETİ VE ALINACAK TEDBİRLER HAKKINDA MÜZAKERE

Lâakal 25 hisseye malik olup işbu içtimada asil veya vekil olarak hazır bulunmağı arzu eden hissedarlar Ticaret kanununun 371 inci maddesi mucibince malik oldukları senetleri içtima gününden en azı bir hafta evvel şirketin Kuzguncuk'ta fabrikasında kâin merkezi idaresine tevdi etmeleri lâzımgelir.

Hisse senetlerinin tevdi edilmiş olduğuna dair müessesatı maliye tarafından verilmiş vesikalar içtimada hazır bulunmak için tevdi edilmiş hisse senetleri gibi kabul olunacaktır.

2 Birinci Teşrin 1932

Şirketin murakıbı: *KÂMİL*

MAMA

Dr. Hakkı Şinasi

Yavrunuzun en sıhhî gıdasıdır.

İLÂN

Müstekilen ve münferiden Hasan Rıza unvanı ticarisi (firması) altında icra etmekte olduğum muamelâtı ticariyem için (Merkezi ticaret) ve (İkametgâhı kanunî) ittihaz etmiş olduğum Galatada Ömer Abit hanında üçüncü katta 2, 3 numaralardaki yazıhanemi 26/9/932 tarihinden itibaren Galatada Rıhtım caddesinde Kefeli Hüseyin hanının 2 inci katında 12, 13, 14 No. lu odalara naklederek mezkûr odaları müstakilen ve münferiden icra edeceğim muamelâtı ticariyem için (Merkezî ticaret) ve (İkametgâhı kanunî) ittihaz ettim. İşbu nakil dolayısile resmen ve kanunen yapılması iktiza eden bilümum muamelât tamamen icra edilmiş-

Naim Vapur İdares İzmir sür'at posta (20 Saat) Lüks

ADNAN vapuru

Her hafta Perşemb günleri Galata rıhtımından tam 18 de hareketle doğru İZMİR'e ve pazar günleri İzmir'den 14 1/2 da hareketle İstanbul'a det eder. Tafsilât için Gal Gümrük karşısında Site Frar han No.12 yazıhanesine mürac Tel. B. O. 1041.

SEYRİSEFAIN

Merkez acenta: Galata Köprü B. 2362. Şube A. Sirk Mühürdarzade han 2. 3740.

İZMİR - PİRE - İSKENDİRİYE POSTASI (ANKARA) 4 Teşrinievvel salı 11 de

TRABZON POSTASI (GÜLCEMAL 5 Teşrinievvel Çarşamb 18 de

İZMİR-MERSİN POSTAS (İNEBOLU) 5 Teşrinievvel çarşamba 10 da. Galat rıhtımından kalkarlar.

3 - Birinci Teşrinde itibaren Bandırma hattın Pazartesi arahk postaları iş'arı abire kadar yapılmıyacaktır.

216 adet kazan borusu ve 96 adet süper hite münakasa ile satın alınacaktır. İhalesi 10/10/93 saat 16,30

Teminat %15 dir.

Devredilecek ihtira bera

"Elektrik akümülâtörleri i menfi elektrod" hakkında sanayi idüriyetinden istihsal edilmiş olan eylûl 1928 tarih ve 1412 No. lu ihtira beratı üzerindeki hukuk bu kabahara ferağ veya verileceğinden mükûr ihtirayı satın almak veya istic etmek arzusunda bulunan zevat İstanbulda Bahçekapıda Taş han 43—48 No. larda kâin H. W. Sto efendiye müracaat eylemeleri il olunur.

İstanbul İkinci İcra Memurluğundan: Bir alacağın temini iç ipotekli olup, paraya çevirilme ne tekarrur eden ve temamin 2300 iki bin üç yüz lira kıym takdir edilen Beyoğlunda Ferikö yünde Rus sokağında atık 32, c dit 78 No. ile murakkam ve tev intikalı methali müştemil mübre bir hanenin icra kılınan birinc açık arttırması neticesinde 100 bin lira bedeli ile talebi uhtesin de kalmış ise de mebeli mezkû hadi lâyikında görülmemiş olm sına mebni ikinci arttırması olar 26/10/932 tarihine musadif çar şamba günü saat 14 ten 16 ye ka dar ikinci açık artırması icra kıl nacaktır. Artırmaya iştirak et mek isteyenler mezkûr gayri me kulun kıymeti muhamminnesi o lan meblâğı mezburun yüzde ye di buçuk nispetinde teminat akç si verilmeleri lâzımdır. Hakları Tapu sicili ile sabıt olmiyan ipo tekli alacaklılarla diğer alâkadar lar ırtifa hakkı sahiplerini bu hal larını ve bu hususla faiz ve mesa rife dair olan iddialarını ilân tari hinden itibaren 20 gün zarfında evrakları de birlikte daireye bil dirmeleri lâzımdır. Aksi halde Tapu secili ile sabit olmiyanlar satış bedelinin paylaşmasından hariç kalırlar. Müterakim vergi ile belediye rusumları ve vakıf icariyesi müşteriye aittir. Daha fazla malûmat almak isteyenler 32/1027 No. lu dosyasına müracaatla mezkûr dosya meyanında mevcut ve mahalli mezkûrun evsaf ve mesaha ve sahasına havi vaziyet ve takdiri kıymet raporu ile 1/10/932 tarihinden itibaren daire divanhanesinde asılı bulundurulacak olan artırma şartnamesini görüp anlayabileceklerini ilân olunur.

ZAYİ —58 sicil numerolu ara-

İstanbul ve Trakya Şeker Fabrikaları

TÜRK ANONİM ŞİRKETİNDEN:

Alpullu şeker fabrikasının İstanbul depolarından kristal toz, sandıkta ve çuvalda küp şekerleri atideki fiatlerle her isteyene bin kilodan eksik olmamak üzere satılır.

Kristal toz, kilosu 36,75-Çuvalda küp, kilosu 38 1/2-Sandıkta küp, kilosu 39 1/2 kuruştur.

Taşradan vuku bulacak siparişler yüzde yirmisi peşin ve mütebakisi hamule senedi mukabilinde ödenmek üzere derhal gönderilir. Depodan itibaren bilcümle masarif ve mesuliyet müşteriye aittir. Müşteri isterse sigorta ettirilir.

Adres: İstanbul, Bahçekapı 4 üncü Vakıf Han, 4 üncü kat, - Telgraf adresi: İstanbul Şeker - Telefon: 24470-79

İstanbul Halkına Kolaylık

İPEKİS

Sultanhamamı'nda Yeni bir Şube açıyor

ANADOLU
Türk Sigorta Şirketi

4 Üncü Vakıf Han İstanbul

İhtiyat ve Sermayesi: (1.000.000) Türk Lirasıdır.

Nama muharrer hisse senetlerinin (%60)ı Türkler elindedir.

Türkiye İş Bankası tarafından teşkil olunmuştur. İdare meclisi ve müdürler heyeti ve memurları kâmilen Türklerden mürekkep yegâne Türk Sigorta Şirketidir. Türkiyenin her tarafında (200) ü geçen acentalarının hepsi Türktür. Türkiyenin en mühim müesseselerinin ve bankalarının sigortalarını icra etmektedir.

Yangın, Hayat, Nakliye, Kaza, Otomobil

sigortalarını en iyi şeraitle yapar. Hasar vukuunda zararları sür'at ve kolaylıkla öder.

Telgraf: İMTİYAZ - Telefon: İst. 20531

Bugün ve bu gece

Şişhane karakolu civarındaki

LUNA PARK'a

Koşunuz:

BÜYÜK BAHÇE EĞLENCELERİ

Şişhane karakolunda

Luna Park Müdiriyeti

Halktan gördüğü büyük ve müstesna rağbet üzerine

Darülâceze Menfaatine

Bir gece eğlentisi tertip etmiştir.

Amerikanvari muhtelif eğlenceler - Sureti mahsusada İtalyadan celbedilen İTALO'nun ölüm kürresi içinde heyecanlı motosiklet hünerleri - Uçan sandalyeler - Elektrikli otomobil yarışları

Sıhhî müzeyi mutlaka görünüz

Milliyet Matbaası

HER NEVİ

Mecmua | **Duvar Afişleri**

Mektep Kitapları | Mektupluk Kâğıt -

ROMAN | Zarf - Kartvizit -

Fennî Kitaplar | Fatura - El ilânları

TABEDİLİR

Defteri kebir, Yevmiye ve Kasa defterleri mevcuttur

Her Müesseseye Elverişlidir.

Kitap ve mecmuaya ait klişeleri Klişehanesinde yapar

Adres: ANKARA Caddesi

MİLLİYET Kitap Kısmı

Telefon: 24310 - 24319 - 24318

İstanbul Belediyesi Darülâceze Müdürlüğünden:

Kuru sovan	Patates
Kilo	Kilo
8000	12000

Balâda cins ve mikdarları muharrer sekiz bin kilo kuru sovan ile on iki bin kilo patatesin kapalı zarf usulile münakasaları 17 Teşrinievvel 932 pazartesi günü saat on dörtte icra edilecektir. Taliplerin teminat akçelerile müesseseye müracaatları (4984)

1 Liraya Yüzü İle Kuştüyü YASTIK

İstanbul'da Çakmakçılar, Sandalyacılar'da **Kuştüyü Fabrikasında** kuştüyünün kilosu 100 kuruş, yüzü ile yorgan 12, şilte 10 liradır. Kuştüyüne mahsus kumaşlar bulunur, Toptan satışa tenzilât vardır. Tel. 23027

Ankara'da satış mağazası: **SALTİ FRANKO**

DEYİN İLMÜHABERİ

Alır, satar ve mahsup yapar, Ve her türlü bonolarla işler görür. Balıkpazar Maksudiye Han No. 35 Uğurlu Zade M. Derviş. Tel. 23397

İstanbul Belediyesi Darülâceze Müdürlüğünden:

Müessese için iktiza eden üç yüz kaleme yakın eczayı tıbbiyenin kapalı zarf usulile münakasası 19 Teşrinievvel 932 çarşamba günü saat on beşte icra edilecektir. Taliplerin teminat akçelerile müesseseye müracaatları. (4983)

Kız ve erkek — Leylî ve Neharî

İstiklâl Lisesi

İLK, ORTA VE LİSE KISIMLARINI HAVİDİR.

Bütün sınıfları mevcuttur.

KAYIT MUAMELESİNE DEVAM OLUNMAKTADIR.

Her gün saat 10 dan 18 e kadar müracaat olunabilir.

ŞEHZADEBAŞI POLİS MERKEZİ ARKASINDA

Telefon: 22534

Açık artırma ile satış ilânı

Mersin Ziraat Bankasından:

Sıra No.	Mahallesi	Mevkii	Cinsi	Emlâk No.	Maliye de vir K.	Muhammen K.
253	Karaca İlyas	Tırmıl	Tarla	0	60	160
254	"	"	Tarla	0	25	80
255	MahmudiyeM. Çankaya mektebi C.		Hane	42	0	500
256	"	"	Hane	44	0	700
257	"	"	Hane	6	0	2.000
258	BahçeM. Yanık İdadi C.		Hane	7	0	2.000
260	Osmaniye	Su bendi	Tarla bahçe yeri	0	30	1.500
261	"	"	"	0	19	1.200
262	Mahmudiye	Çankaya mektebi C.	Hane	4	0	1.000
263	Osmaniye	Yahudi mezarlığı C.	Bahçe	0	9	1.000

1 — Yukarıda evsafı yazılı Gayrimübadillere ait emvalin 253-254 S. N. olanların 140 hissede 17 hissesi, 255-256 No. 1/3 hissesi, 257-258 No. tamamı 260-261 No. 20 hissede 11 hissesi 262 No. 1-3 hissesi, ve 263 No. mülkün tamamı 19/9/932 tarihinden itibaren açık arttırma ve peşin para ile müzayedeye çıkarılmıştır. Haziran 928 tarihli talimatnamedeki eşkâle göre hak sahiplerine verilmiş olan Gayrimübadil bonoları da nakit makamında kabul olunur.

2 — Mezkûr emlâkin ihalesi on teşrinievvel 932 pazartesi günü saat onda Mersin Ziraat bankası binasında müteşekkil heyet huzurunda yapılacaktır. Taliplerin muayyen vakitte müzayede mahallinde hazır bulunarak heyete müracaat etmeleri lâzımdır.

3 — Müzayedeye iştirak için muhammen kıymetin yüzde yedi buçuğu nisbetinde teminat akçesini müzayede saatinden evvel banka veznesine yatırılıp teminat makbuzu alınmış olması icap eder.

4 — Satış ve müzayede şeraitini anlamak ve daha ziyade tafsilât almak isteyenler bankada Yunan emvali servisine müracaat edebilirler. (5045)

İstanbul Belediyesi Darülâceze Müdürlüğünden:

Makarna	Adana pamuğu	Battaniye
Kilo	Kilo	Adet
6000	2500	200

Balâda cins ve mikdarları muharrer altı yüz kilo kesme makarna ile iki bin beş yüz kilo Adana pamuğu ve iki yüz adet battaniyenin kapalı zarf usulile münakasaları 17 Teşrinievvel 932 pazartesi günü saat on beşte icra edilecektir. Taliplerin teminat akçelerile müesseseye müracaatları. (4981)

Karaciğer, Mide, barsak, taş ve kum hastalıklarına

TUZLA İÇMELERİ

Köprüden 6,30 - 8,20 - 10 - 11,40 da Haydarpaşaya hareket eden vapurların trenleri ve Cuma sabahları ilâveten 7 vapurunun treni mem balara kadar giderler. İçmelerden son tren 15,55 tir. 15 teşrinievvele kadar

Yalova Kazası Malmüdürlüğünden:

Şartnamesinde yazılı şerait veçhile 2227 lira 72 kuruşluk keşifli Yalova hükûmet konağının tamiratı 25-9-932 tarihinden itibaren 20 gün müddetle münakasaya konularak 18-10-932 tarihine müsadif salı günü ihalesi icra edileceğinden taliplerin teminat akçelerile yevmi mezkûrda maliye dairesinde müteşekkil satış komisyonuna müracaatları ilân olunur. (5119)

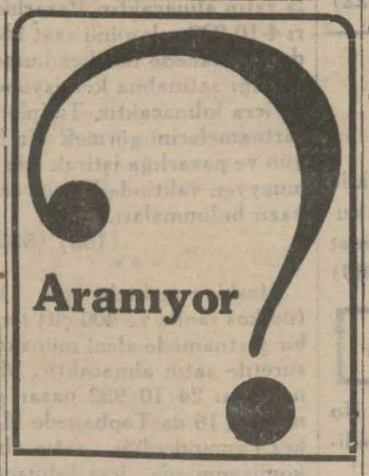

Frankfort ve Viyana Kliniklerinden mezun

KULAK, BURUN, BOĞAZ Mütehassısı: Dr.

Şevket Hüsnü

Kadıköy, Mühürdar caddesi No. 59. Saat 14 ten sonra

MİLLİYET MATBAASI

Emniyet Sandığına Borçlu Olan Zevatın Dikkat Nazarlarına

Emniyet Sandığı Müdürlüğünden:

Sandık namına merhun bulunan menkul ve gayri menkul emval yeni icra ve iflâs kanununa tevfikan 4 eylûl 932 tarihinden itibaren icra daireleri tarafından satılacaktır. Evvelce olduğu gibi badema Sandığımız tarafından borçlulara üç aylık ihbarname gönderilmeyecek ve bütün takibat mezkûr dairelerce yapılacaktır. Keyfiyet alâkadaranca malûm olarak borçlarını vadeleri hulûlünde ödemeleri veya yenilemeleri lüzumu ilân olunur. (5[illegible])